

NOSIĆ (1502) *vb impf i prawdopodobnie pf*

impf (1496), *pf* (6) [w tym: *praes* (2), *part praes act* (4)] *OpecŻyw* 43, *RejKup* p7v, *BielKron* 454, *RejZwierc* 214, *WujNT Act* 5/16, *Hebr* 8/3.

o jasne.

inf nosić (269). ◇ *praes* 1 sg noszę (54). ◇ 2 sg nosisz (31). ◇ 3 sg nosi (257). ◇ 1 pl nosimy (18), nosi(e)my (2) *Calep*, *RybGęśli*, nosim (2) *SkarŻyw*, *SkarKaz*. ◇ 2 pl nosicie (6). ◇ 3 pl noszą (201). ◇ *praet* 1 sg *m* -em, -m nosił (11), -em nosi(e)ł (1) *ZapKościer*. *f* -m nosiła (1), ja nosiła (1) *OpecŻyw* (1:1). ◇ 2 sg *m* nosiłeś, -eś, -ś nosił (10). *f* -eś, -ś nosiła (5). *n* -ś nosiło (1). ◇ 3 sg *m* nosił (133). *f* nosiła (56). *n* nosiło (8). ◇ 1 pl *m pers* nosiliśmy, -smy nosili (6), -chmy nosili (1) *RejPos*. ◇ 2 pl *m pers* nosiliście (1). ◇ 3 pl *m pers* nosili (90). *m an* nosili (12) [cum *N pl*: *krucy*, *ptacy* (8), *gołębie*, *muły*, *słonie*, *wielbłądy* (4)]. *subst* nosiły (13). ◇ *fut* 1 sg *f* nosić będę (1) *SkarŻyw*, będę nosiła (2) *KochSob*. ◇ 2 sg *m* będziesz nosił (4) *BibRadz*, *BielKron*, *HistRzym* (2), nosić będziesz (2) *KrowObr*, *SkarŻyw*, będziesz nosić (1) *BierEz*. ◇ 3 sg *m* będzie nosił (21), nosić będzie (6), będzie nosić (2); będzie nosił *BibRadz* (2), *HistRzym* (3), *RejPos* (3), *SarnStat* (3); nosić będzie *BiałKat*, *BudBib*; będzie nosić: nosić będzie: będzie nosić *FalZioł* (7:1:2), *BielKron* (1:2:-), *RejAp* (2:1:-). *f* będzie nosiła (1). *n* będzie nosiło (1). ◇ 1 pl *m pers* nosić będziemy (3), będzi(e)m nosić (1); nosić będziemy *RejPos* (2); nosić będziemy : będziemy nosić *WujNT* (1:1). ◇ 2 pl *m pers* nosić będziecie *BudBib* (3), będziecie nosić (2) *KrowObr*, *RejPos*. ◇ 3 pl *m pers* będą nosić (12), nosić będą (7), będą nosili (2); będą nosić *RejWiz*, *BibRadz*, *BielKron*, *RejAp*, *GórnDworz*, *RejPos* (2), *RejZwierc*, *SarnStat*; nosić będą *LubPs*, *BudBib*, *CzechRozm*, *SkarJedn*; będą nosili *MurzNT*; będą nosić : nosić będą : będą nosili *KrowObr* (1:2:-), *Leop* (1:-:1), *WujNT* (1:1:-). *m an* będą nosić (1) [cum *N pl*: *kruki*]. ◇ *imp* 2 sg noś (11). ◇ 3 sg niech, niechaj nosi (3). ◇ 1 pl nośmy(ż) (8), niech nosim (1); nośmy(ż) : niech nosim *SkarKaz* (2:1). ◇ 2 pl noście(ż) (11). ◇ 3 pl niech noszą (4). ◇ *con* 1 sg *m* nosił bych, bych nosił, bych nosi(e)ł (8), bym nosił (1) *OrzRozm*; -ił (8), -(e)ł (1) *ZapKościer*. ◇ 2 sg *m* byś nosił (6), by ty nosił (1) *OpecŻyw*. *f* byś nosiła (1). ◇ 3 sg *m* nosiłby, by nosił (36). *f* by nosiła (2). ◇ 1 pl *m pers* byśmy nosili (8), bychmy nosili (1) *RejPos*, bychom nosili (1) *OpecŻyw* 146v, by my nosili (1); byśmy : by my *Skarkaz* (1:1). ◇ 3 pl *m pers* by nosili (28). *m an* by nosiły (2) [cum *N pl*: *ptacy*]. *subst* by nosiły (1). ◇ *con praet* 3 sg *m* by był nosił (2). ◇ *impers praes* nosi się (1). ◇ *praet* noszono (16); -ono (2), -(o)no (14). ◇ *con* by nosz(o)no (7). ◇ *part praes act* nosząc (79), nosząc (1) *FalZioł*.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. Powodować przemieszczanie się jakiejś rzeczy lub osoby poruszając się i jednocześnie trzymając to (kogoś) przy sobie; *portare* *Mącz*, *Calag*, *PolAnt*, *Vulg*, *JanStat*; *ferre* *Miech*, *Calag*, *Modrz*, *PolAnt*, *Vulg*; *gestare* *Mącz*, *Calag*, *Cn*; *circumferre* *Vulg*, *Cn*; *gestitare* *Calep*, *Cn*; *portare* *Vulg*, *Cn*; *deferre*, *portitare*, *supportare* *Mącz*; *afferre*, *ducere* *PolAnt*; *adferre* *Vulg* [w tym: *kogo*, *co* (587)] (627) : Potym rzekł/ by záłtoł siedli/ A kiedy czás áby iedli. Xántus siadłszy kazał nosić/ Chcąc fwe goście dobrze wczćić: Ezop im przyniołł ięzyki/ Z octem/ z pieprzem/ y z gwoździki *BierEz* D, Bv, D, K2v; Nieieft podobno aby ty nofil fwé loże w fwięto. *OpecŻyw* 58v, 2, 42v, 43, 135v, 137 [2 r.] (12); Symona krzyż nofitz przypędzili *OpecŻywSandR nlb* 5; *HistJóz* A4v; aby pękatka thę pilność czyniła czo nawiętłżą/ aby fie barzo nie poruřżała/ [...] Thakieř cięřżkie brzemia nořżąc by fie nie obrařża. *FalZioł* V

32; *MiechGlab* 11; *SeklKat* Y2v; *KromRozm I* C3; *MurzNT* 11, *Ioann* 12/6; *KromRozm II* y; *KrowObr* 121 v [2 r.], 122 [2 r.], 237v; *RejWiz* 14v; Pod koroną będą obrączki złote/ á przewleczeż [!] przez nie drażzki/ áby można ten łoż nośić. *Leop Ex* 25/27; álic oto lud wielki/ ktoremu niebyło liczyby/ á oni nołłą drábiny y tárány y ine przypráwy ku dobywaniu/ chcąc dobyć twierdze *Leop 1.Mach* 5/30, *Num* 1/50, *Iob* 9/13; *RejZwierz* 121, 136v; A thencí będzie ich vřząd przy pośłudze Przybythku zgromádzenia/ áby nořili Defzczki od Przybytku/ Drażzki/ Słupy y Podótawki iego. *BibRadz Num* 4/31; Y rzekł ku łłudze řwemu kthory nořił broń iego [*ferenti vasa sua (marg) armigero suo (-)*]/ Dobądź mieczá twego á przebiy mię *BibRadz 1.Reg* 31/4; Bo łácniey ieřt nořić piařek/ řol/ y bryłę żelázá/ niź człowieká rozładku niemáiącego. *BibRadz Eccli* 22/18, *Num* 4/25, *Deut* 31/9, 25, *Iudic* 9/54, *1.Reg* 31/6 (11); niechay będą wiecznymi łłuźebniki v nas/ áby drwá rábáli á wodę nořili ná łłuźbę bożą *BielKron* 47v; Drudzy chodzą po vlicách nořząc wodę řwieżą dáiąc pić kto ich o nię żada dla Bogá *BielKron* 260, 38v, 39v, 45v, 76, 78 (15); *Levare* aliquem onere et *levare* alicui onus. Złóżyć z kogo brzemię álbo pomagác komu nořić brzemięniá. *Mącz* 190a; *Saccarius*, portitor *saccorum*, Który wory álbo miechy noři. *Mącz* 363a, 8a, 64b, 145a [2 r.], b, 185a (14); *HistRzym* 24v, 25, 111v; *RejPos* 78; *BialKat* 33v, 258v; řiadł zá łoż/ kazał pánom řieřć/ kazał ieřć nořić *RejZwierc* 154, 235; *BielSpr* 5, 10v, 12v [3 r.], 13 [2 r.]; *WujJud* 264; A obliczył/ řiedmdzieřiat tyłięcy tych co nořili [*virorum portantium*]/ á ořmdzieřiat tyłięcy tych co kámięń ćiořali w gorze *BudBib 2.Par* 2/2, *2.Esdr* 13/15, 16, *Am* 5/26; *HistHel* Cv; *Strum* Gv; *CzechRozm* 228v, 257; *Tragen*. Nořić. *Portare*, *ferre*. *Calag* 481b; ále ie y potomřtwo ich/ ná pořługę kořcielną Iozue oddał: áby drwá rábáli/ y wodę ná łłuźbę Bożą nořili. *SkarŻyw* 503, 75 [2 r.], 101 [2 r.], 126, 354; *CzechEp* 192, 334; *KochPieř* 43; A wy młodřzy nořćie řnopy/ Drudzy vkládáyćie w kopy. *KochSob* 62; PRóžno mię mařz do řiebie ná wieczerzą prořić/ Wolę chodźić piechotą/ niź mię máią nořić. *PudłFr* 33; *Lectica* – Stołek na ktorim chore nořzą. *Calep* [588]b, 454a [2 r.], 481a, 1051b; *GostGosp* 82; *WujNT Matth* 3/11, *Ioann* 5/10, *Act* 5/16, *Apoc* 17/7; CHORAŻY. Tego vřząd chorągiew řwęgo powiátu nořić ná woynie. *SarnStat* 233, 377; *SiebRozmyřl* H3v; Ia nieborak pod ratuřz wřtawřzy ráno bieję, To nořę, to řzrotuię, to dzwigam, to robię; A co zárobię, tym cię karmię *CiekPotr* 33; Wřtawřzy idźie do Kárcźmy/ ieřli ma co grořzy. Tám każe piwo nořić *KlonWor* 34, 56 [2 r.], 62.

nosić do kogo, do czego (3): tyř to vďziáłáłá/ Zeř mię z młodu nie karáłá. Kiedym żakom ich křięgi krył/ A do ćiebiem wřzyřtko nořił. *BierEz* L4; *BielKron* 234; *BielSpr* 14v.

nosić od kogo (1): Napierwey Kápitulny řługá będzie dzwonił ná trzy godziny w onym zámknieniu ná mřzą do kápllice/ [...] będą teź nořić pulpity od iednego Kárdynałá do drugiego *BielKron* 234v.

nosić komu (1): y ktokolwiek gdy złodźieięá řpořobi ryby kráđżione řobie nořić może/ o to wiřćieć ma iáko o wołu *GostGosp* 142.

nosić ku komu (1): [*dziecię*] Inym żakom křięgi krył/ A ku máćierzy nořilo. *BierEz* L4.

nosić przed kogo (3): *HistJóz* D2; Y kazał przed nim piřkác/ bębnąc/ y rozliczne weřele czyńić y karmie rozliczne przedeń nořić *HistRzym* 94; *WerGořc* 246.

nosić czym (11): Więć řie nápić nie może byř mu cebrem nořił/ Młářka gębą ieřzcze day prze Bog będąye prořił. *RejWiz* 120v; *BielKron* 33; *Mącz* 260c; Y włóżyřz draźzki w kolcá ná bokach řkrzynie

aby niemi nofzono fkrzynię. *BudBib Ex* 25/14, *Ex* 30/4, 38/7; *Calep* 125b. Cf »na ramionach; ramiony nosić«, »rękomą nosić«.

nosić przed kim, przed czym (23): kthory [*Papież Paweł*] fie takiefz w Koronę/ w Perły/ y w kámienie drogie vbrał/ y mietz przed łobą nośić kazał *KrowObr* 27v, 26, 27v [2 r.], 239 [2 r.]; gdyżes nofił fkrzynię páńfką przed Dawidem oycem moim *BibRadz* 3.Reg 2/26; *BielKron* 105v, 119, 156, 308; *RejPos* 347; *BielSpr* 69; *BudBib* 1.Reg 2/28, 3.Reg 2/26; *SkarJedn* 262; *SkarŻyw* 306; Fascis – Ocziepka. Choinka z rozg do fie kieri przywiazaną którą vzmiją przed bormiftrzem nofzono. *Calep* 409a; *WujNT Act* 9/15; [*Kanclerz*] Lafkę też nośi przed Królem w niebytności Márzfalków. *SarnStat* 322, 2v; *KmitaSpit* C4v; Kościoł ś. Kátolicki/ chorągwie iákoby żagle iákie duchowne/ przed hufem zgromádzenia Chrześciánfkiego nośi y pokázuie *KlonFlis* A 3v.

nosić za kim, za czym (14): *GliczKsiqż* H5; *KrowObr* 239v; Konwie miáfto proporcow zá rycerzmi nofzą *RejWiz* 97v; *OrzRozm* Q; *BielKron* 261v; Armiger, Páchołek/ álbo/ Chłopiec który drzewo zá panem nośy. *Mącz* 16c, 104a; *RejPos* 170v; Byli *Ferentarii*, co nośili zá Woyfkiem Brzemioná wfyfłtkich potrzeb. *BielSpr* 11; ták ifz dla cífzby kázálnicę zá nim nośić/ á tám ią ftáwiác gdzieby včísniony niebył muśiano. *SkarŻyw* 372; *GórnRozm* L2; SIMON Cyreneyczyk/ który nośił krzyż zá Iefulem. *WujNT* Bbbbbbb4; *SarnStat* [6]. Cf »nosić za sobą«.

nosić na kim, na czym (40): Mnie fie zdało zem nofił trzy kofze na głowie We dwu mąkę a w trzecim wfytko czom piekł łobie *RejJóz* 18v; *KrowObr* 239; *Leop Ex* 25/14; Potym przyfzli pod zamek Legnic/ kazáli ij łobie otworzyć mowiac: Oto wáfz pan Henryk ktorego głowę nofili ná drzewcu. *BielKron* 361, 16v, 361, 453v; *Mącz* 50b [3 r.], 122b; *HistRzym* 110; *BielSpr* 69; ciężary ná grzbiecie y na ołzczepie nofząc chodźili *ModrzBaz* 110v; *ArtKanc* D11v; Gestor – Ten ktori na łobie nofzy, noficziel. *Calep* 453b; y zbiegawfzy wfytkę onę kráinę/ poczęli nośić ná łóżách złe fię máiące/ fkoro vfyfzeli iż tám był. *WujNT Mar* 6/55; *SkarKaz* 677a. Cf »nosić na łonie«, »nosić na ramionach«, »nosić na ręku«, »nosić na sobie«.

nosić po czym (4): *LibMal* 1544/85; *BielKron* 251; Święto owo niezbożne/ kiedy fwoię monftrancyą/ po rynku y vlicách nofzą/ przed nią vpádaiąc *NiemObr* 76; Onę poługę/ którą Złyduch [!] fynowi Bożemu wyrządzał/ nofząc go po powietrzu/ po gankách/ po gorách *PowodPr* 52.

nosić po czym [= między kim] (1): Klaudyus brátá Hásdrubalá dał ściąc/ iż fie nád iego wolą potykał z nieprzyiacielem/ potym głowę iego nofzono po woyfku wołaiąc *BielKron* 120v.

nosić w czym (19): *OpecŻyw* 70; á podczáfzi nofili picie w kupkach złotych y w perlách barzo kofztownych [*Pincerne vero pocula in vasis aureis et gemmis predosissimis deferebant HistAl* 1510 205]. *HistAl* F2; *RejWiz* 18; *BielKron* 260v, 268v; *Mącz* 17d, 509d, [513]a; *HistRzym* 52v; *RejPos* 283; *PudłFr* 78; *Calep* 1144b [2 r.]; ogniá też z głownią nie nośić/ ále chędogo w gárncu *GostGosp* 22, 104; *WujNT* 630. Cf »nosić w łonie«, »nosić w ręce«.

nosić dokąd [w tym: do czego (18), *na co* (1), *w co* (1), „tam” (2)] (27): Mrowká śrzod látá robilá/ Zyto do iámy nośilá: Ná żimę fie przyczyniáiąc/ A przyfzły čás przegłádaiąc. *BierEz* Mv, R3v; *OpecŻyw* 33, 136v; iż cztyrze Windelici krolowie poimani, na wiefzją lekkość, muřili kothły y garnce miedziane v niego do kuchni nofić gdy było w fwięto albo iaka kołacia znamienita. *MiechGlab* 45; *RejZwierc* 105v, bb3v; *BibRadz Os* 12/1; Nořili do okrętow łupy Grekowie/ ktorých dofyc nábráli w

mieście *BielKron* 55; ná niekthorych mieycách nořą ziemię ná fkály á fieią ná niey. *BielKron* 279v, 323; *Mqcz* 50b; *BudBib Deut* 12/6; *KochOdpr* C3v; *SkarŻyw* 225, 487, 583; *KlonŻal* D2; *KochSob* 70; Do cželádney izby y do káždego złozenia/ pilnie tego łtrzedz/ áby łłomy nie nořzono *GostGosp* 22, 108, 142. Cf »do grobu nosić«, »do stołu nosić«.

nosić skąd (5): Náiada łye mleka dofić/ nyepotrzeb mu go łtárgu nořić. *March*¹ A3; *BierEz* D2v; Item powyedzial yłch Zeliłławłkiemu gdi v nyego myąłkal, Stawłky y Markovicz łtrawi łdworu nořził *LibMal* 1544/80; *Mqcz* 50b; Acz owá Dryakiew/ co ią z zamorza nořą w fáłeczkach ná to ielł dobra *GostGosp* 104.

cum inf (2): *KrowObr* 197; włzákże dopuřcił im po gránicach krolełtwá łwego iřć/ á lud iego nořił im żywnořci przedáwáć więcey dla zyłku niź z miłofierdzya *BielKron* 41v.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): [Judasz] mielłki maiątz/ w których nořił to tzo milému Iezułowi łlano a włfakoź dziełiątz częłtz zawždy vkrádl *OpecŻyw* 70.

W charakterystycznych połączeniach: *nosić arkę* (*Przybytek*, *Skrzynię Przymierza* (a. *Pańską*), *Świętości Świętych*) (11), *biblię*, *broń* (4), *brzemię(-ona)* (6), *buty* (*trzewiki*) (3), *chorągiew* (3), *ciężary* (2), *deszczki*, *drabiny*, *drwa* (2), *jeřć* (3), *kamienie* (3), *karmię*, *kije*, *konwię*, *kord*, *koronę*, *kołły*, *krzyź* (*znak krzyża*, *Boże umęczenie*) (19), *księgi*, *laskę*, *łoże* (*łozko*) (3), *miechy*, *miecz* (6), *miotły*, *mleko*, *młoty*, *monstrancyjå*, *naczynie*, *napoje*, *niemocne*, *ogień* (3), *oliwę* (*olej*) (2), *ołtarze*, *piasek*, *picie* (2), *pieniådze*, *piwo*, *pokarmy*, *pułmiski*, *ręcznik*, *roszczki*, *ryby* (2), *siekiery*, *skrzyneczkę*, *snopki* (*snopy*) (2), *sol*, *sprzęty*, *stoł*, *strawę*, *strzały*, *szubienicę*, *świece* (7), *łłumoki*, *torbę*, *towary*, *umarłe* (3), *wino* (4), *wory* (3), *iyto*, *żywnořć*; *bez przestanku nosić*, *ustawicznie* (2).

Zwroty: »ciałå, umarłå do grobu nosić« [*szyk zmienny*] (1:1): *Necrophorus*, Ten który vmárłå nořy do grobu. *Mqcz* 244a; Widząc thy džiwy kłiążęłå [!] y Papieź/ nořili łami ciałå święte⁸⁰ Alekłzego do grobu. *HistRzym* 126.

»drzewa (a. drzew) nosić« (2): niektore ćwiczą rzeczåm rycerłkim/ z łukow łtrzeláć/ drzewå nořić/ thárczy/ łzabel/ y inney zbroie. *BielKron* 261v, 425v.

»nosić do grobu« [*szyk zmienny*] (3): *Sandapilarius*, Ten który vmárłå chowå/ do grobu noři. *Mqcz* 367a. Cf »ciałå, umarłå do grobu nosić«.

»na ramionach; ramiony nosić« = (*h*)*umeris portare Vulg; subferre PolAnt* [*szyk zmienny*] (13;2): *OpecŻyw* 138v; Iezu kthorys powrozem związany za ręce y za łziję/ krzyź thwoy włáłnemi ramiony nořił. *TarDuch* [C4]v; nie potrzebuie cłowiek takiego grzbietu iako v konia, gdyiź nanim nie ieżdzą, takiei j żadnego brzemienia nie nořą tilko na ramionach á na pleczech. *GlabGad* D8; *LubPs* gg4; *Leop Num* 7/9, 2.*Par* 2/2; *BibRadz Bar* 6/3; *RejAp* 153, iź cie [*Chrystus*] ielłcze łzuka łam iáko owce łtráconey/ po głuchym á po obłędlwym łefie łwiátå tego/ á noři cie ná rámionach łwoich *RejPos* 167v, 122v, 168v, [226]; *Podpierayze łie mocnym drzewem łthåłłci łwoiey/ á noř Kriřtułå nie tylko ná rámionach łwoich/ ále vłthåłłcnie y w łerczu łwoim. RejZwierc* 177; *BudBib Num* 7/9; *Zábiwłzy ná rámionach thák vmárłå nořił/ Potym łpråwiedliwořci v Senatu prořił. PaprPan* Gg3.

»na rękę (a. rączkach), w ręce (a. rękach), rękå (a. rękoma) nosić« = *gestare in manibus a. in sinu Cn* [*szyk zmienny*] (4:2:2): *Vciekål tedy król niebieski przed łflugå/ matuchna tēź panna młodziutká*

nořila go na łwych rączkách *OpecŻyw* 28, 26, 33, 136v; *KrowObr* 89; Bo w iedney ręce picie noři w drugiey iedło *RejWiz* 26; *RejPos* 119; *SkarKaz* 42b.

»do stołu nořić« (2): I Eden w dom kfięzey prořił/ [...] Y czeřtował ie iście dořyc známienicie/ Wřzytkiego im do łtołu nořzono obficie. *RejFig* Ee2v; *Calep* 125b.

»nořić za sobą« (1): Iechał [...] człowiek otyły/ á iákiř mędrek wřzrawřzy on ie⁸⁰ wielki brzuch/ powiedział/ Drudzy ludzye zá łobą fumki nořzą/ ále ie then ma przed łobą *GórDworz* Qv.

»nořić na sobie« [szyk zmienny] (4): *RejKup* Bbv; Ci teź záfię nořzą ią [sól] ná łobie nád iednę rzekę przemieniác áłbo przedawác/ przeto ná łobie nořzą/ iz tám koń áni żadny dobytek nie moźe wytrwác *BielKron* 450, 77.

»i tam i sam nořić« (1): Circuitor, Który co y tám y łám noři/ Kramárczik/ KróbeczNIK. *Mącz* 104d.

»wkoło nořić« = *circumferre Calep, Cn; circumgestare Calep* (2): Circunfero – Wkoło nořę. *Calep* 197b, 198a.

Szeregi: »dźwigać i nořić« (1): O Iezu námiłociwřfy/ ienzes dlá mnie człowieka mizernęgo/ krzyź twoy wielmi cięřłki włáfnymi ramiony łwymi/ dźwigatz ij nořitz rącźyles *OpecŻyw* 138v.

»nořić a nořić« (1): Portito, frequentativum, Bez przeřtanku nořę á nořę. *Mącz* 313b.

»wodzić albo nořić« (1): Twoia rzecz ieřt tey náłwięřłfe pannie zabieźetz a profitz pokornie/ abyřt dała łwęgo łynacźka wodzitz albo nořyřt *OpecŻyw* 29v.

»wozić albo nořić« = *ducre vel portare JanStat* (2): *BielSpr* 14v; Ieřcze zákázuiemy [...] áby od tego czáfu y nápotym/ żadnych rzeczy przedáynych/ zwłáczá ołowu/ zbróy/ y innych potrzeb ku iedzeniu y pićiu/ do Czech nie řmieli wořić/ áłbo nořić. *SarnStat* 219.

»nořić i wynořić« (1): Y rzekł/ záifte lud to moy/ łynowie nieklámáiący/ y był im zbáwićielem. [...] w miłocři łwey y w łáłce łwey ten ie okupił/ nořił ie teź y wynořił po wřzytkie dni wieku [et tulit eos et portavit eos cunctis diebus seculae] *BudBib Is* 63/9.

W przén (29) : Náboźná fluzebnicźko boźá/ wzbierz fie z matuchną boźą/ pomoźy iey nořitz onego łyna rořkollńęgo. *OpecŻyw* 25v, 18v, 28, 29v, 139; *LubPs* T5v, gg4; *OrzRozm* Q; Vcźze fie teź ty wyznawácźu łłowá Páńłkiego/ iefłizeř ktery ieřt/ iáko ie wiernie łzáfowác á nořić przed krolmi á przed kfiąźęty mař *RejPos* 347, 122v, 167v, 168v, 170v, [226], 283; *RejZwierc* 177; *BudBib Is* 63/9; Łodzi bukowa ktorář gładkiew Twarzy pářterzá Pryámczyká Mokremi łłonych wod řcieřłzkámi Do przezroczyřłtych Eurořowych Brořow nořilá *KochOdpr* C3v; *CzechEp* 323; *KlonŻal* D2; ábowiem ten mi ieřt naczykiem wybránym: áby nořił imię moie przed narody y krolmi y łyny Izráelłkimi. *WujNT Act* 9/15, s. 630; *SkarKazSej* 677a.

nořić między kim (1): A nořcie imię Páńłkie między ludźmi wřzędzye. *RejPos* c4v.

W porównaniu (1): Widźieliřcie com vczynił Egiptcyánom/ y iákom was práwie nořił iáko ná Orlich łkrzyřłłách [Et elevavit vos super alas aquilarum]/ á przywiodłem was do łiebie. *BibRadz Ex* 19/4.

Zwroty: »nořić na łonie, w łonie« = *in sinu portare PolAnt* [szyk zmienny] (1:1): *LubPs* T5v; Iáko pářterź łtádo łwoie pařc bęđzie/ rámieniem łwem zgromáđzi bárány/ a w łonie łwym nořić bęđzie/ kotne (teź) owce (legucźko) poprowáđzi. *BudBib Is* 40/11.

»rzeczy ręką nosić« = *doświadczyć, praktycznie poznać* (1): Więcey ieden stary ktory rzeczy ręką nośli/ poradzić może/ niżli što młodych z iężycznymi [!] dyłzkurlami. *SkarKaz* 42b.

»snopy nosić« = *zbierać żniwo* (1): Kto śiał w płaczu/ żnie w radości: Nálzá siew była w gorzkości: Oto zdarzył pan/ że y my Z wefelem łnopy nošimy. *KochPs* 191.

Przen (220) :

a) *Ponosić odpowiedzialność, dźwigać, brać ciężar kłopotów, zmartwień, winy, powinności; znosić, cierpieć, wytrzymywać; ferre, sustinere, tolerare. Mącz; portare Vulg [co] (200)* : Będzieś miły Iezu wwiązán/ vplwán/ij policzkowán/ vbit/ vkoronowán/ przeto bądź pofilon/ bo na wyfokiego fluffá znamienité a trudné rzeczy nofitz *OpecŻyw* 101; *BierRozm* 17; ofiarowan iełt iż łam chciał/ y złoŃci nałze łam nofił/ był vdręcżon dla grzechow nałzych y vmarł. *SeklKat* D; Y nie śmiałbych w oczy poyrzec żadnemu człowieku A ten bych włtyd muiał nofić aż do łwego wieku *RejJóz* F5; Iuż nych będą obleczeni w wyełkye zówtydzenye/ Ci pothwarce/ á nych nošá łwe zefromoceny *LubPs* Z2, T4; *KrowObr* 68; Przethoż y thy noš pohánbienie thwoie/ kthoraś przełá fiołthry thwoie łprofnemi grzechy twemi/ łprofniey czyniac niżli one: bo tyś ie vłpráwiedliwiła á ták y ty bądź pohánbioná/ á noš zelżywość twoię *Leop Ez* 16/52, *Ez* 16/54, 58, 32/24, 25, 30; *BibRadz Hebr* 13/13; Kálend (to iełt pirwych dniow miełięcznych) y łwiat wálznych nie nawidzi dułzá ma. Słtály mi łie cięłzkie. Sprácowálem łie nołzac ie [*laboravi sustinens Vulg Is* 1/14]. *BielKron* 94, 40v, 87, [332²]; Praecium ob stultitiam fero, Záplátę dla łwego łzalenłtwá nołżę. *Mącz* 256a; Tolero, Cierpię/ trwam w czym cięłzkim/ nołżę. *Mącz* 457a, 121c; *RejAp* 52; *RejPos* 13, 258, 327 [2 r.], 327v; *BiałKat* 216; dzieñ zá rok (licząc) nofić będziecie niepráwołci wálze *BudBib Num* 14/34, *Num* 18/1; Iż ci oftateczni iednę godzinę robili/ á rownymi nam vczynileś ie cołmy nošili cięłzar dnia y znoy. *BudNT Matth* 20/12; ktorzi włzelákie łpory/ łpráwy/ y inłze Rzeczypołpolitey trudnołci/ wwłpołek znim ná łobie nošili [*qui lites, negotia, onera rei publicae una cum illo sustinerent*] *ModrzBaz* 3v, 86, 106v, 110v; *KochPs* 181; *SkarŻyw* 3, 32, 501; *KochTr* 25; *WisznTr* 14; *KochPam* 83; W téy łławie/ y mniémániu/ przyłzedł ku łtárołci/ Którá ón łnádnie nošł/ króm żadnéy przykrołci *KochTarn* 78; *ArtKanc* C16v; gdyż nie zawłdy Krol może bydź ták/ ktoryby cięłzar ładow mogł nošić ná łobie *GórnRozm* K4v; *GórnTroas* 66; Ná tym rzecz włzytká/ żebyłmy nošili Skromnie cokolwiek ná człowieká przydźie/ A w niefortunie náłbyt nie tełknili. *KochFrag* 17; *LatHar* 434; Wynidźmyłz tedy do niego przed oboz: nołzac vráganie iego. *WujNT Hebr* 13/13, *Matth* 8/17, *2.Cor* 4/10; A druga połowicá dochodów pieniężnych/ y włzyłtkie iné pożytki z imiów onych przychodzące ná łie otrzymáią: z których będą łłżby rzeczypołpolitey/ y woienną wypráwę ná łobie nošić [*sustinebunt JanStat* 213.] *SarnStat* 209; GDyż píłmo S. mowi/ iż Syn nie będzie nošł złołci Oycowłkiey [*Quod filius non portabit iniquitatem patris JanStat* 564] *SarnStat* 586, 83, 495; *SkarKaz* 349a; y bez tego dogadzánia y vłtępowánia ieden drugiemu/ o ktorym Apołtoł mowi/ (ieden drugiego cięłzar noš [*Alter alterius onera portale Vulg Gal* 6/2]); zgodá być nie może. *SkarKazSej* 676b.

nosić za kogo (1): Iam łie grzechu dopułcil/ tys za mię pomłtę nošil. *OpecŻyw* 134.

nosić za kim (3): Ták tełz łwoim Zwołennikom rołkazał/ áby przełádowánia y vdręcżenia rozmáite cięłpieli/ y krzyłz łwoy zá nim nošili/ iełłizeby do krolełtwá niebiełkiego wniłć chćieli. *KrowObr* 237v; *CzechRozm* 225v; *LatHar* 308.

nosić na czym (54): Prześladowanie cierpimy/ále nie bywamy opuśczeni [...] Závŕŕe vmartwienie Páná Iezufowe noŕŕząc na ćiele [Semper mortificationem Domini Iesu in corpore circumferentes] *BibRadz* 2.Cor 4/10; *HistRzym* [89]v; *RejPos* 326v *marg, marg* 327; *BudNT* 2.Cor 4/10; *KochPs* 100; Bydlę ćiało iego/ ná ktorým on noŕŕił grzechy náŕŕze: Goŕpodá iest koŕcioł: á Goŕpodarze kápłani y łudzy iego. *WujNT* 237, 1.Petr 2/24. Cf »nosić na duszy«, »nosić na głowie«, »nosić na sobie«, »nosić na sumieniu«.

W charakterystycznych połączeniach: *nosić boleŕć,ciężar* [czego, jaki] (5), *czyrwonoŕć grzechu, dobre, gniew Boży, karanie, klátwę* (3), *kłopot, nieprawoŕć, nieprzyjaźń, pohańbienie* (2), *pomŕtę, posromocenie, potrzeby, potwarz, przekłęctwo, staroŕć, strach, tesknoŕć, troski* (2), *trudnoŕci (trudne rzeczy)* (3), *umartwienie, urąganie, utrapienie, winę i pomŕtę grzechu, wŕtyd* (3), *wyŕtępkę ŕwiata tego, zboldą myŕł, zelżywoŕci* (6), *zesromocenie, złoŕci* (6), *znoj; nosić w cierpliwoŕci (z cierpliwoŕcią)* (2), *dobrowolnie, ochotnie, pokornie (z pokorą)* (3), *w poŕŕuŕŕeńŕtwie (z poŕŕuŕŕeńŕstwem)* (4), *przystojnie* (5), *skromnie, w skrytoŕci*.

Zwroty, »brzemię (a. bierzmo) nosić« = *onus portare PolAnt, Modrz, Vulg; onus ferre Modrz, JanStat; onus recursare Modrz* [szyk zmienny] (24): *BierEz* S3v; Aczkołwyekći piłmo ŕwyadłŕy że nye może żaden zá drugyego ćirpyeć/ á cudzego brzemyenyá nosić/ ále koŕdzy podług żywotá ŕwego ŕwoyę włáfná ŕzkodę podeymować musi *GliczKsiąż* F7v; *LubPs* S4v; áby oni z tobą noŕŕili brzemię ludu tego/ á nietylko ty łam. *BibRadz Num* 11/18; *BielKron* [332²]v; *GórnDworz* C8v; Pámiećayże teŕ/ że włáwicznie noŕŕiłz bierzmo ŕprofnych vczyńkow ŕwoich przed oczymá ŕwoiemi *RejPos* 173; *KuczbKat* 95, 225; Iuż nie mowię o Biŕkupy/ ktorzy wŕdzy y w rádzie ŕiadáią/ y dwory ŕwe czáfem ku potrzebie poŕyłáią y w poŕelthwiech iedzą/ y inŕze wŕdi brzemioná Koronne iáko táko noŕŕzą y podeymuią. *RejZwierc* 187; *RejPosRozpr* [c2]v; Łácnieybyłmy złączywŕzy ŕię dáli ŕpolnemu náŕŕemu nieprzyácielowi odpor: niŕli roŕtárgnawŕzi ŕię/ iedni by brzemioná noŕŕili/ á drudzy by proŕnuiać cudzey ŕię nędzy dziwowáli. *ModrzBaz* 125v, 58, 58v, 139; *SkarŻyw* 25, 333; *ArtKanc* P4v; Iedni drugich brzemioná noŕŕcie: á ták wypełnić zakon Chriŕtuŕow. *WujNT Gal* 6/2, s. 447, Xxxxx3v; *SarnStat* 110, 985, 1214.

»nosić na duszy« (1): abych tego dłuęu nyenoŕŕyiel na swy duŕzy y dáł napiŕŕacz dłuę swoy Ktorým by myal zaplaczyć *ZapKoŕcier* 1589/86.

»nosić na głowie« (1): Brzydę ŕie próŕną chwálą márną pychą v ŕiebie/ A co w dzyeń okazánia ŕwego nád ŕobą widzę/ Noŕŕząc to ná głowie ŕwey [*quod est super caput meum Vulg Esth* 14/16] bárzo ŕie zá to wŕtydę. *LubPs* hh5v.

»grzech(y) [czyj(e)] nosić« = *brać na siebie, gładzić; peccata tollere PolAnt, Vulg* [szyk zmienny] (22): Iám niepoŕŕuŕŕen byl/ tys moy grzech s poŕŕuŕŕeńŕstwem noŕŕil. *OpecŻyw* 134v, 23; Oto baranek boży który grzech ŕwiata noŕŕi (*marg*) gładzi. (–) *MurzNT Ioann* 1/29; Ná oŕthátku ten Páfalm záwiera w ŕoŕbe próŕbę á modlitwę Páná Kriŕtuŕowę/ który ná ŕoŕbe noŕŕił wŕzytki grzechy ŕwiátá tego *LubPs* L; iŕ on iest Báránek/ który grzech noŕŕi ŕwiátá. A iestli grzech noŕŕi/ tedyć teŕz noŕŕi/ y wŕzytki niebeŕŕietnoŕci/ y chytróŕci y zdrády Dyábelfkie/ ktore zá grzechem idą? *KrowObr* 68, 155, 182; A on grzechy náŕŕze noŕŕił ná ćiele ŕwym/ gdyŕ dla nas nędznych á grzeŕŕnych vmárl. *HistRzym* [89]v;

RejPos 9, 12, 211, 321; Aaron nosił grzechy ludzkie. *SkarŻyw* 491 *marg*, 491; *CzechEp* 304 [2 r.], 317; *WujNT* 237, 303 *marg*, 1.*Petr* 2/24.

»jarzmo nosić« = *subiugare Calag* [szyk zmienny] (6): *SkarJedn* 333; *Calag* 115a; Był y ciężki bárzo ná ludzie zakon łtary/ [...] y gęłtością y trudnością Ceremonyi/ y obrządkóow swoich nieznośne iarzmo kładł na ludzie: o którym Piotr S. mowi: Iż go áni łami/ áni oycowie ich nośić nie mogli. *SkarŻyw* 3; Iam wam przyczyną był takiego łmutku: ále tá mię Ewangelia náuczyła nośić w ćierpliwości łłodkie iarzmo Chryłtułowe. *SkarŻyw* 136; *WujNT* Zzzzz; gárdźiliście kápłanem/ y krolem/ y innym przełóženłtwem/ wolnością łię Beliálłką pokrywáiąc/ á iarzma wdźięcznego Chryłtułowego y połłuzzeńłtwá nośić niechcąc. *SkarKazSej* 674a.

»krzyż(e) nosić« = *baiulare cruce* *Vulg* [szyk zmienny] (28): vczinki dobre czinią wedłuk przikazania bożego pocwierdzaiąc wiarę swoię/ krzyż swoy zpokorą nołłą *SeklKat* Q2v, K3; *LubPs* B3; *KrowObr* 11v, 63, 237v, 239v; włzakże [Bóg] chce áby káždy swoy krzyż nośił przez pracą y ćirpliwość *BielKron* 4; *RejPos* 107 *marg*, 289v; A což ty krzyżem názywálł? ábo rádłzey/ co Chriłtus przez krzyż rozumiał/ gdy gi zá łobą nołłić kazał? *CzechRozm* 225v, 226v [4 r.], *2; *SkarŻyw* 398, 399, [474]; ná káždy dzień nołłząc krzyż swoy/ łámych łię łiebie záprzawłzy chodzą zá Pánem łwym. *CzechEp* 62; *WerKaz* 291; *ArtKanc* C17 [2 r.]; *LatHar* 308; A kto nie nośi krzyża łwego/ á idźie zá mna; nie może być vczniem moim. *WujNT Luc* 14/27, s. 161 *marg*; *WysKaz* 13; Zli też Chrzełćijanie płákác będą/ iż krzyża y vmartwienia Iezułowego ná łobie nie nośili *SkarKaz* 5b.

»w sercu nosić« (1): Smęcił łię áż do łwey łmierci/ w łercu łwym nołłząc bolełci *ArtKanc* E3v.

»nosić na sobie« [szyk zmienny] (42): Rozwefel myę w tych łrołkach co ná łoby nołłę. *LubPs* T2, L; *KrowObr* B2v; *BibRadz* I 88d *marg*, 100d *marg*; *GórnDworz* C8v; á on będąc łpráwiedliwy w vmiejęłnołci swoiey/ vłpráwiedliwi wiele łług moich/ á złołci ich będzie nośił ná łobie. *RejPos* 9v, 16v, 211, 234v, 321, 327, 342; *BielSat* Gv; Włzak nie táyno wam włzyłtkim źem ia zá żywotá/ Niechcąc nośić ná łobie żadnego kłopotá *HistLan* E2; ták onę záboláłá á záráłowána myłł ná łobie vłtáwicźnie nośi. *RejZwierc* 87v, 166; Niewiem przeco Koroná to ná łobie nośi/ A s łwych kráioł poháncow iże nie wypłózy. *MycPrz* I C3v; *CzechRozm* 182, 226, 226v, *2; Tákwolá łam zginác/ á niłzli by lud on iemu polecony/ gniew Boży ná łobie nośić miał. *SkarŻyw* 482, 25, 502; *CzechEp* 23, 165, 200 [2 r.], 304 [2 r.], 317; *ArtKanc* B6v; *RybGęłli* B2; *WujNT* 303 *marg*; *SarnStat* 190, 713, 750, 782, 898, 931; *SkarKaz* 5b.

»na sum(n)ieniu nosić« [szyk zmienny] (2): *RejFig* Cc7; A gdyżes łie iuz dołyc náłłuchał o pewnołci długu łwego/ iż gi záwždy nośiłł á vłtáwicźnie ná łumnieniu łwoim przed Máyełtatem Pána łwego/ tákw iż żadna łpráwa łwoiá/ [...] nigdy tego zárownác nie może. *RejPos* 248v.

»nosić w zanadrzu« (1): Włpomniłł Páne ná poháńbienie łłuzebnikow łwoich/ łkore nołłę w zánádrzu moim [*quod fero in sinu meo*] od wiela narodow możnych *BibRadz Ps* 88/51.

Szeregi: »nosić a ćirpięć« [szyk 1:1] (2): Iákoby tho okázác raczył/ iż tho łkaránie łkore ty teraz nośiłł á ćirpiłł ná łobie/ łłtáło łie łobie zá grzechy łwoie. *RejPos* 234v, 326v.

»nosić i podejmować« (1): będącie powinná iuz od tego czáłu y ná łotym Szłáchtá Kłięłtw onych łrzemię woienney wypráwy welpółek ze włzyłłkiemi inemi kroléłtwá náłłęgo poddánemi nośić y podéymowác. *SarnStat* 1214.

b) *Podnosić do góry, dźwigać coś; baiulere Mącz; portare Vulg [kogo, co] (16)* : Pozdrowion bądź nádrosły krzyżu święty/ ktorys był dośtoien nofitz kroła niebieskiego *OpecŻyw* 158, 158, 160v; Drzewo iedno fláchetne/ flothkie drzewo/ flotkie gwodzie/ fámoś ty tylko było godne nośić fwiátá zaplátę *KrowObr* 162; Był theż w Arkádyiey Atlás człowiek wyfokiego rozumu/ ktory Aftronomią/ tho ieft/ bieg ípraw niebieskich/ wynalazł/ y Greki náuczył/ dla tego máluia go z niebem á on ie nofi. *BielKron* 273, 18v, 82; Milo, Włafne ymie Rzymiániná yednego/ też ymie sławnego zápásniká z Crotá/ który cáłego wołu nośił/ któregoż ná oštátek pięściá zabił *Mącz* 221c, 22d; Ledwie wchorobie poštąpic mogła/ y zbládlá twarz/ ledwie cienka fzyiá nośilá á przedlię ábo Proroká/ ábo Ewánieliá wręku trzymáák. *SkarŻyw* 195; *WujNT Rom* 11/18.

nosić czego [składnia zależna od „dostojny”] (1): O flodkie drzewo/ [...] tys lám byl tego dośtoiny nofitz odkupieniá fkarbu/ náświętffá krwią przelany. *OpecŻyw* 158.

Przysłowie: Nie godni práwi / ci Sákrámentarze/ áby ich ziemiá nofilá *ReszPrz* 66.

Zwrot: »nosić na sobie« [szyk zmienny] (3): zadek á biodra fá tłuŕte, przeto też vdy nieiako im fá przyrownane, bowiem byłaby rzecz gruba gdyby cienki członek nofil na łobie tłuŕty á miáffzy. *GlabGad* F3; *GórnTroas* 70; GDzie cztery filary dom iáki ná łobie noŕzą, tám muśi bydz dom ten mocny y trwały. *SarnStat* 550.

c) *Obmawiać, wyszydząć; exagitare Calep [kogo] (4)* : A ci dwa zátym wftáli od łtołu mowiac/ Y fzydzic to z nas/ ten dobry pan/ A což kiediby był wygrał/ dopieroćby nas był nośił. *GórnDworz* T2v.

Zwroty: »nosić po kolędzie« (1): Bo będziec fie zdáło iz cie wnet wfzyfczy chwalic y miłowác bedá/ miedzy fię cie pociągác bedá/ áno wierz im iz cie thák bedá nośić po kolędzie/ iz fie dlugo nie obaczyłz czo fie s tobá dzieie. *RejZwierc* 25.

»nosić żartownie« (1): Exagito – Tribuluię, czechrśidzac [!] nofze drgiego [!] zartownie. *Calep* 380b.

Szereg: »strofować i nosić« (1): A iz fię mieyfcá tego Hebr. 1. zmiánká łtalá/ z ktorego mię też X.K. łtrofuie y dziwnie nośi/ tedy mu też tu krotko ná to odpowiem: aby nie mniemał iz prawdę ma: ábo żeby plác otrzymał. *CzechEp* 266.

a. *Chodzić, lecieć, płynąć z czymś trzymając to na grzbiecie, w pysku, dziobie (o zwierzętach) [w tym: kogo, co (58)] (62)* : Bog oślá w próźbie wysłuchał/ Do gárncarzá go w służbę dał: V ktorego ciężko robił/ Glinę cegłę závázdy nofil. *BierEz* L2; y dał ym dzyefięc oślow iz na nie wzyęły bogacztw z Eiptu y tyle oślyc ktore by nośiły pśfenicę y chleb w drodze *HistJóz* E; iz nie wfzythki [pszczoły] iednę rzecz robiá/ ale nie ktore kwiatki noŕzą wążę zakładaia/ drugie materijá na wołk íprawuia *FalZioł* IV 27d; miał bowiem Alexander Słoniow tyfiac ktorzy złoto iego nofili [portabant] *HistAl* H4v, H5; *RejFig* Bb2; *RejZwierc* 115v; *BielKron* 458; Clitellarius equus, Podwodny kón/ który fumki á tłumoki nośy. *Mącz* 57d; Veterina animalia, Bydłétá ktorzych ku robocie vzywáya yáko konie/ ośly/ wielblády/ muły/ mulice ktorzi ná grzbiecie burdy á brzemióná noŕzą. *Mącz* 491b, 4d, [95]a, 236d; Abowiem ten vporny Ośiel/ kiedy wędzidlá ná zęby weźmie/ y lám fyebie/ y tego kogo nośi/ ízalenie zábija. *SienLek* 2; *RejAp* 140, 143; *HistRzym* 111; Gołębie lífty nofili. *BielSpr* 47v marg; Z oney łtrugi [Helijasz] wodę pił/ krucy go żywili/ Chleb á mięfo poránu/ y wieczor nośili. *HistHel* Bv; *GórnTroas*

67; wilcy płac y zwycięstwo otrzymawfzy nošili w pokoiu/ y nošzǎ bárány/ iǎłowice *CzahTr* D3v; Trǎd nie leci ná pole y nie noši miodu: Lecz zǎwŕze w vlownicy ſiedzi/ pilen chłodu *KlonWor* 45, 56.

nosić do kogo, do czego (4): zoſtawił im teſ Płǎ ktory Kroliki z ziemie wygrzebał á do nich nošil. *BielKron* 443; Vertagus, Wyborny polny pies któri ſam noši zwierz do domu. *Mqcz* 485c; *SkarKaz* 7a; *KlonWor* **5v.

nosić komu (10): *RejAp* 59; kruczy zǎwŕzdy ráno y wieczor nošili chleb y mięfo iemu [*Eliaszowi*]. *RejPos* 81v, 127, 167, 218v; Niewie komu noši pczolǎ/ Tǎkſe y my teſ wŕzyfcy z gołǎ. Kiedy kǎmienie kuiemy/ Niewiem komu buduiey. *RejZwierc* 236, 124v; *SkarŹyw* 51 *marg*, 52; *KmitaSpit* C6.

nosić za kim (2): *WróbŹołt* S6v; zǎ ktoremi napierwey Wielbłǎdy/ co nošzǎ wŕzelkie żywnoſci zǎ woyfkiem y rzeczy woienne ſtawiǎǎ *BielSpr* 54.

nosić na czym (9): Gdy zdziebłko [*jaskółka*] błothem oblepiwŕzy iedno na drugie przylepia/ A na ſkrzidlach wodę nofi/ ktorǎ pokrapia aby ſie dobrze trzymało. *FalZioł* IV 24c; *LubPs* A4v; *Mqcz* 491b; *OrzQuin* Q4; *HistLan* B2v. Cf »nosić na sobie«.

nosić w czym (1): [*gołębica*] wroczyła ſyǎ roſczkǎ olywnǎ wuŕczyech ſwych noſzcz [!] a pokoy zyemy ukazuyǎcz *PatKaz* III 100v.

nosić dokǎd [w tym: *na co* (4), *za co* (1)] (5): á ná then głos Pczolǎ mu miod ná vſtǎ nošily. *BielKron* 20v, 24v; *RejAp* 59; *RejPos* 167; Gołciu/ ſłuchay méy rády/ ſtǎp máło do dworu/ Pewnieyſza tu ſwierzynǎ/ gđzie pełne piwnice/ Albo gđzie pczolǎ nošzǎ miód zǎ okiennice. *KochFr* 77.

nosić skǎd (2): Iǎko miod pczolǎ z rozmaitych kwiatkow/ Noši/ thǎk ſie thy karz s cudzych przypadkow. *RejZwierc* 214, 269v.

nosić ile czego (1): á Pǎweł S. rzecze: iuſz ſzeſćdzieſiǎt lat iǎko mi ten ptak po pułbochenkǎ co dzień noši *SkarŹyw* 51.

cum inf (2): *BielKron* 84; A iam krokom rofkazał/ ſeć będǎ ieſć nošić. *HistHel* Bv.

W porównaniach (2): *KlonWor* **5v cf *Przysłowia*; *RejZwierc* 71 cf »z wiosny gniazdo nošić«.

W charakterystycznych połączeniach: *nosić barany, brzemiona* (3), *burdy* (2), *cegłę, chleb* (3), *glinę, jałowice, jeſć, kroliki, kwiatki, listy, mięso* (2), *miod* (5), *pszenicę, skrzynie* (2), *sumki, tłumoki (tłumoczki)* (4), *trzcinę, wodę* (2), *zboſe, złoto, zwierz, żywnoſć*; *nosić na grzbiecie* (4), *na skrzydłach* (3), *w uſciech*.

Przysłowia: NOši Wilk á Wilkǎ teſ/ zǎlię w zaiem niołǎ/ Albo ſam gdzye w doł wpǎdnie/ álbo podtnǎ kołǎ. *RejZwierc* 129; Wiedz teſ y ſłodziey iſ wilk noši á potym go teſ poniołǎ *RejZwierc* 134.

Tǎk Iudaſz ná Chriſtułǎ pokornego proſil: Lecz ná ſwǎ ſtronę iǎko Wilk do lǎłǎ nošil. *KlonWor* **5v.

Zwroty: »gniazdo nošić« (1): Y Cedry ná Libanie twǎ ręǎǎ ſzczepioné. Tǎm wróble gniazdǎ nošzǎ [*illic passeris nidificabunt Vulg Ps* 103/17; tǎm ſie wróble gniezdzić będǎ *WujBib*]: iodłǎ boćianowi/ Sǎrnom góra mieſzkǎnie ſkǎłǎ królikowi. *KochPs* 155.

»nosić na sobie« (4): gdi ſrzebcǎ dopiro one⁸⁰ wzyǎwŕfſy s pǎłtwiłkǎ/ dobry goſpodarze ofiadǎyǎcz/ kloc yemu włoczyć przyprǎwuyǎ/ aby ſie cyǎgnǎć y ná ſobye ludzi nošić przyłožyl y náuczyl. *GliczKſiǎz* F6v; *PudłFr* 20; Veterinus — Wŕzelyakie zWierzeta [!] ktore skrzynie naſobie nošzǎ. *Calep* 1118b; *CzahTr* L3.

W przen (4) : A też dla tego bo żydowie są oflowie naży, ktorzy za nami krześciany nożą księgi łtarego zakonu, przez ktore doświadcżamy prawdy nażey wiary *WróbŻółt* S6v; w iárzmie ty Litwinie przyrodżónym iáko wól chodźiż/ álbo iákoby zniewolóna monłztukiem *Szkápá Páná* przyrodżóného ná grzbiećie swoim nośiż *OrzQuin* Q4; *KochPieś* 35.

Zwrot: »z wiosny gniazdo nosić« = *być zapobiegliwym (1)*: [*Gabryjel Grabowiecki*] Co rozumku by náplwał/ ále go tu dofyć/ A z Wiołny iáko Gáwron/ pocżął gniazdo nośić. Więć go dofyć y w dworłtwie/ dofyć y w powadze/ Vmie wżytko zmiarkowác/ by funtem ná wadze. *RejZwierz* 71.

b. *Poruszać się wprawiając równocześnie w ruch znajdujące się w zasięgu przedmioty (o wietrze, wodzie)*; *proicere Vulg* [w tym: kogo, co (7)] (8) : *GlabGad* B8; Boć wiátr co domy łamie/ inśzeyć iest náтуры/ Co broi tym powietrzem/ nożąc łzpetne chmury. *RejWiz* 149, 35v; *Naviger*, Co łódź nośy álbo po czym łódź chodży. *Mącz* 242c; Wiátróm łie nośić nie dáycie/ A do portu łie pytaycie. *RejZwierc* Av, 159.

nosić po czym (2): A iáko proch który wicher po powietrzu nośi/ Tak łpráwá ludzi złościwych włfytká łie rośprośły. *LubPs* Bv; Nie tákći złołliwy nie ták: ále iáko proch/ który nofi wicher po wierzchu źiemie [*tanquam pulvis, quem proicit ventus a facie terrae*]. *Leop Ps* 1/4.

W porównaniach (2): *LubPs* Bv; *Leop Ps* 1/4 *cf* *nosić po czym*.

c. *Rzucać czymś, miotać czymś [kogo] (1)* : Dziećię zczárowáne/ ktore z kolepki czárt wynośił/ y od pierśi mámkí odrywał y miotał chufteczką łwoią zleczył [...] od dzieći iednego bálwierzá Piotrá/ ktore czárt po kątách nośił/ [...] onego nieprzyziácielá odegnał. *SkarŻyw* 412.

d. *Przychodzić z czymś do kogoś, przynosić; afferre PolAnt* [w tym: kogo, co (47)] (54) : Nośili thefz y gáły y thamze na they gośpodzie pyekli y warzili *LibMal* 1544/81; Tyryiczycy też ktorzy miefzkáli w nim nośili ryby y wżytki iné towáry/ á przedawáli w Ieruzálem łynom Iudá w Sábáth. *BibRadz* 2.*Esdr* 13/6; Nośili też łkorki kotcze/ Káłtoreum álbo Mułzkat/ y ine rzeczy: bráli od nas zálię noże/ igły/ źwierćiadłá/ dzwonki *BielKron* 451v, 76v; *Dorophoros*, Pośeł który vpominki nośi. *Mącz* [95]a; *KochFr* 134.

nosić do kogo (11): Gośpodarzs kazał yem krałcz y do łzyebye nośycz y odkupił od nych wyelye rzeczy kradzionych *LibMal* 1553/173v, 1553/174, 1546/109v, 118; Potym Krol Fráncufki rozgniewawłzy łie ná Papiieżá/ zá powiedział powłzytkiem Krolełthwie/ áby żádných pieniędzy álbo łkárbow do Rzymá nienośzono. *BielKron* 236; *GórnDworz* Aa5v; *Strum* Iv; *SkarJedn* 311; Abowiem iedni kubki y naczyńia złote do Moyzełzá nośili: drudzy kámieni drogich y pereł nie żáłowáli *LatHar* +4; Iełczce zá czáłow Apośtolłkich do cieniá Piotrá ś. z dáleká chore nośzono. *SkarKaz* 41b, 41b *margin*.

nosić komu (15): Ach moy miły młodzyeńcze yelczce cie dziś prośę/ Chcieyże moy dar otrzymác ktory ludzyem nożę *BielKom* F5V; *RejZwierz* 100; *BielKron* 53, 78, 93, 451v; *RejPos* 81v, 192, 354v; *PaprPan* Gg2v; ták iłz łię do niego wiele ich łchodziło/ ktorzy zá żywność ktorą mu nośili/ niebiełkie potráwy z vlt iego ná łercu bráli. *SkarŻyw* 249, 56, 249; *ReszList* 168; *KmitaSpit* A3v.

nosić w czym (1): potym dwie śćie Sláhcícow y inśzey Bráciy teyże Compániyey w łwoich łáckách ieść im nożą/ dobre potráwy/ chlebá/ winá/ ile kto potrzebuie dawáią *ReszList* 168.

nosić dokąd [w tym: na co (2), w co (2), „tu" (1)] (5): *GórnDworz* Aa5v; *RejPos* 81v; Kto rázem wlecze do kuchnie/ Rad potym ná vkrop dmuchnie. Ia rádę noś thu po trófze/ Bo tu łporo giną

grofze. *RejZwierc* 237v; *SkarŻyw* 249; a tefzyem wyedluk decretu pyęnądę otdawal y wdom nofzyel Pánu Garczynfkemu *ZapKościer* 1584/49.

nosić skąd (1): Iuż po łtronach wielkie głody y fiła pieniędzy Nofzą ludzie ze włytykich łtron iuż w poczętey nędzy *RejJóz* L6v.

nosić ile czego (1): Item powyadalyłz gołpodarzs kazal do łzyebye nofzicz kradzione rzeczy y yemv yłch nyewyelye nofzil kazali bill zdomu precz przed dwyema nyedzielamy. *LibMal* 1553/174.

W przen (3) : *RejJóz* L6v; západł w zazdrość człowiek płóny/ Niełpráwiedliwość nosi/ kłam vrodzi/ Dól pod kim kopa/ á łam weń vgodzi. *KochPs* 10.

Przysłowie: A nie połyłam/ powiáda/ połłow na dyłputácyą y gadánie/ iedno ná przyięcie tego włytykiego/ co Papielz około wiáry połłánowi. Bo kto do Słóncá łwiáto nošić ma? *SkarJedn* 311.

Przen: *Przynosić wiešci* (także *plotki*), *przychodzić z poselstwem*; *afferre Mącz*; *carpere, detrectare, lacerare, mordere, obloqui, obtrectare, vellicare Cn [co]* (17) :

nosić od kogo (2): á to gdy w połelltwie iezdził do Grekow Antenor/ iáko go ważyli/ álbo iáką odpowiedź od nich nošil *BielKron* 59v. *Cf nosić od kogo do kogo*.

nosić od kogo do kogo (1): *GórnDworz Cc5 cf* »nosić poselstwo«.

nosić komu (3): *OpecŻyw* 147; Pater patratus, Nayłtárłszy miedzy kapłáńłtwem w Rzimie/ którego był vrząd odpowiedź nošić nieprzyiacielóm. *Mącz* 283c; MOwiłem či/ nie noš mi tych fráłzek/ [...] Bo fráłzek/ iáko łam wielz/ mam łpotrzebę domá *KochFr* 56.

nosić dokąd (1): łmieią łię przewozić do łtolice Piotrowey/ do košciólá przodkuiącego/ z ktorego iednošć kápláńłka połzłá/ y tám liłty odłzczępieńcow y niezbożnych nošić. *SkarJedn* 104.

Zwroty: »nowiny (a. nowinki) nošić« [*szyk zmienny*] (7): alie czo łczie Za łudzye/ áć wdzicłnij gołczie Znacž jž nięznałłej krajny Nofłácz tak dobre nowiny *RejKup* p7v; Famigero, Nowiny nofzę. *Mącz* 117c, 117c; Náđ to moy Dworzánin/ niechay nie bęđdzie włzetheczny/ niechay nowinek nie noši/ niechay ołłtrožnie mowi *GórnDworz* K6v, Gg6v; Czárt ná kazánie nowiny noši. *SkarŻyw* 546 *marg*; Nie ma też być [żona] łwiegotliwa/ nie ma łię po gołpodách tułáć/ wiešci á nowin nošić *WerKaz* 290.

»orędzie nošić« (1): Tedys mi dobré orędzie nofil gdys mi rzékl: Pán s tobą *OpecŻyw* 147.

»nosić poselstwo« (2): owa prołto/ łámá oná przed wiergiem łławá/ nošilá od niego do niey połelltwo *GórnDworz Cc5*; *KochPs* 154.

»wiešci nošić« = *rumores afferre Mącz* (4): Máią być łtátecłni włyłscy: By w nich nie był łmyłł niewiešci/ Ktore rády nofzą wiešci. *BierEz* O3; Qui de me rumores afferuntur, Co zá wiešci o mnie nofzą/ co o mnie mówią. *Mącz* 360b; *WerKaz* 290; Tákże też Báby/ rzkomo mendicatum chodzą: Ták vcłciwe męžátki y pánienci zwodzą. (*marg*) Anicularum/ maleficia. (-) Czáruią y lekuią/ wrozą/ wiešci nofzą/ Stadłó łączą: á w rzeczy o iáłmužnę prołzą. *KlonWor* 50.

e. *Obnosić w procesji celem oddania czci i hołdu [w tym: kogo, co]* (5) (6) : Błáđzą nic niewieđząc/ či co drzewiáne bálwány nofzą/ y modłá łie Bogu ktory zbáwić nie može. *CzechRozm* 7, 264v.

Szeregi: »nosić i całowác« (1): Gdy [X.K.] przed bálwány kłękáiąc/ ony nofząc y całuiąc/ łam ielzcze przećiw łobie dekret duchá Božego obwoływa mowiąc. Niech im podobni bęđą či co ie džiáłáią y co w nich vfáią *CzechEp* 86.

»nosić i chwalić« (1): Iełtci też iáwne pohánbienie Wieczerzey Páńfkiey/ gdy chleb nofzą y chwałą/ gdy chleb on ku inżemu á práwie przeciwnemu wstáwie Páńfkiey wzywaniu álbo fpráwie obracáią. *WujJudConf* 241.

»nosić i (albo) podnosić« (2): Przed Sákrámentem też iáko to iełt przed ciáłem Páńfkim/ gdy go nofzono/ álbo podnofzono/ Sbiżek Kárdynał vpadał *OrzList* e2; gdy ono przyidzie święto ich/ ktore ciáłem Bożym nazywáią/ ono ciáło wftáwiwszy w kładkę srebrną ábo złotą/ ktorą monštráncją zowią/ onemu kádzą/ nofząc y podnofząc ie: przed nim vpádáią *CzechEp* 191.

f. *Znosić do siebie, brać, dostawać od kogoś [co od kogo]* (2) : Kko [!] by czo od ciebie nofył A boga za czie nieprofył *RejKup* 17.

2. *Powodować przemieszczanie czegoś za pomocą zwierząt jucznych, wozić; afferre PolAnt [co]* (12) : A gdy gdzie drogę czynił/ wśiadł ná ołá nachudźzego wdomu: á ogłowi/ miáłto vzdy wzywał: á fkorę báranią/ miáłto siodłá kładł: w worku tylo księgi pífmá S. nofząc ná obu ftronách. *SkarŻyw* 212.

nosić na czym (9): wzięłem thez s łobą Wielbładow kilka/ ná ktorych zwykli kupie nośić *BielKron* 456, 11, 165v, 282v; Hippopera, Sumki álbo yáki ynfy tłumoczek który ná koniech nofzą. *Mącz* 156c; *BielSat* L3v; Dział Turcy nie wożą ná kołách iáko v nas/ ále ie nofzą ná Wielbłádziech rozebráwfy ie ná fztuki *BielSpr* 55; *BielSjem* 26; *GrabPospR* M3v.

nosić dokąd [w tym: do czego (2), ku czemu (1)] (3): á kładąc ná ołfy brzemioną/ winá/ iágod/ fig/ y wżytkich inych potrzeb/ nofili w Sábáth do Ieruzálem *BibRadz* 2.*Esdr* 13/15; Zálię ná koniech przez fkáły kupie nofzą ku Genuiey álbo ku Mediolanu. *BielKron* 282v; *BudBib* 2.*Esdr* 13/15.

3. *Mieć coś przy sobie, na sobie lub w sobie; gestare Mącz, Calag, Modrz, JanStat, Cn; portare, tenere Vulg, PolAnt; gerere Modrz; deferre JanStat; ducere Vulg; ferre PolAnt; portitare Cn [co]* (610) : Dziátki téz żydowfkie nofłätz rozgi oliwné przed nijm ijdątz fpiewaly *OpecŻyw* 71v, 102v, 149; *TarDuch* C3; [*Dyjogenes*] kaletkę miał miałto komory, a palczat lepak nośił dla podpieranía ciała, z ktorim zawfze chodził podpieraieci fie *BielŻyw* 70; *LibMal* 1547/128; *LudWieś* A3v [2 r.]; TV iełt modlitwá przeciwko krzyżowi/ kthory záfwdy wierni nośić muřą dla wyznánia wiáry fwoiey. *LubPs* B3; *GroicPorz* m3v, pp4; *KrowObr* 119; *RejWiz* 41v; A miał Alá w wořku fwoim/ thych co Tarcź nośili y włócznią/ z ludu Iudfkiego po trzy kroć fto tyfiąc. *Leop* 2.*Par* 14/8, 1.*Par* 12/8, 2.*Par* 14/8; GDy hufiec Bábilońfki/ z bitwy mu był vciekł/ Ten Hetmáný w niewiefcie fuknie potym oblekł. Broniey we wżytkiey ziemi nośić im zákazał *RejZwierz* 33v; Namillzy moy iełth iáko fnopek mirrhy/ ktory nofzę między pierfiámi memi [*inter ubera commorabitur*]. *BibRadz Cant* 1/12, *Lev* 15/10, 1.*Par* 12/24; Wyrzekłzy tho/ wyrwála [*Dydo*] noź ktory ná to nośilá táiemnie/ zabiłá fie im *BielKron* 75v, 20, 27, 185, 259v, 329v, 450v; Pugillaris, Woskowe álbo kámienne xiąźzki które dla nácechowánia pámięci nośimy. *Mącz* 330a, 58a, 93d, 122a, 241b, [274]a (10); Pálmy znák zwycięřtwá/ kthore nośili zá ftarych czáfow krolowie álbo hetmáný po zwycięřtwiech fwoich. *RejAp* 68; *BiałKat* 56; *RejZwierz* 42, 67v; Mieli téz to [*Rzymianie*] w obyczáiu záfwdy/ iż wielkość motyk á rydlów nośili *BielSpr* 7, 51v; Nořili łuk [*Armati arcu*] *BibRadz* 1.*Par* 12/2; niech fię téz ruřą rycerze/ ktorzy nořą tarcź/ y Ludimowie ktorzy nořą á čiágną łuk [*apprehendentes scutum et Ludim apprehendentes [...] arcum*]. *BudBib Ier* 46/9, *Ez* 38/3[4], 4[5], *Soph* 1/11; *BudNT Luc* 10/4; *CzechRozm* 189v, 234, 246, 254v; *ModrzBaz* 63v; *SkarJedn* 262; *Oczko* 18; *Calag* 311a; Iáko gdy Pan Bog prorokom fwoim rořkázował:

[...] Hieremiałzowi/ áby okowy drzewiáne y żelázne nošíł/ á wołál/ y ftráfzył ludzie do pokuty *SkarŻyw* 32; táiemnie [święta] oftry powroz ná čiele gołym nošíłá *SkarŻyw* 580, 312, 413, 509; Dziwna rzecz iáko ciężko czczą nošić kálétę *KochFr* 43, 89; *BielSen* 6; *BielSjem* 22; *Calep* 146a, 798a; Nie nošćiefz miefzká/ áni táiftry/ áni botow: á żadnego w drodze nie pozdrawiayćie [*Nolite portare sacculum neque peram neque calceamenta*] *WujNT Luc* 10/4, *Ioann* 12/6, *Rom* 13/4; *SarnStat* 233, 499, 500; Nie tobie ten list fłuży bráćie co go nošifz: Y nie fłufznie iáłmużny ná to píłmo prošifz. *KlonWor* 54, 36 [2 r.], 46, 75.

nosić na kogo, na co [= przeciw komu] (5): *RejRozpr* F3; Przełtań zwodzić bárzo profzę/ Widziłz co ia ná cię nofzę (*marg*) Tu vkaże krzyż w kij. (-) *BielKom* D3; *RejWiz* 91; gdzie fię złość ná głowę złego obráca: że fię zły mieczem fwym/ ktory ná kogo infzego nošíł/ przebija: iáko tego łam zły Saul ná łobie też doznał. *CzechEp* 9, *WyprPl* A3v.

nosić pod czym (2): przeto wyiáwłzy noż ktory táiemnie nošíłá pod fzátámi/ zábiłá fie im przed wfzytkimi łámá. *BielKron* 104v; *Mqcz* 223b.

nosić z kim (1): *OpecŻyw* 146v cf *W przen.*

nosić na kim, na czym (30): Rzekł wilk wolę ia chudym być: Niż wrzećiádz ná fzyi nošić. Więć przeto bych fie náiađał/ W taką bych fie niewolá dał *BierEz* R2; Torques, obrącz czo ná sshygy noszńá, aureus circulus, a collo pendens usque ad pectus *BartBydg* 161; *RejPs* 58, 207v; Nofzą iákieš tabliczki/ á gałki ná fznurze/ A krzyżyki miewáią drudzy ná kápturze. *RejWiz* 161, 38v; *BibRadz* II 77a *marg*; *RejPos* C4v, [290]v, 326v [2 r.], 339v; *CzechEp* 100; *KochFr* 64; *Succollo* – Na fzy nofzę. *Calep* 1024b, 443a; *KołałSzczęšł* B3; *WujNT* 97, 382; *SkarKaz* 700a. Cf »nosić na sobie«.

nosić przy kim, przy czym (8): A krol grecki dobywszy tasaka ostrego, Ktory zawsze przy poszwach nošifz miecza swego *KochMon* 28; *KochDz* 107. Cf »nosić przy sobie«.

nosić w czym (35): *BielŻyw* 15; *RejPs* 61, 182v; *MurzHist* M; *LubPs* A3v, ee2; *RejFig* Ce7; *Cistellatrix*, *Krámarká* króbczána co w króbce fwoy kram noši. *Mqcz* 54d, 54d; *BielSpr* 49, 53; *SkarŻyw* 4, 14; *CzechEp* 244; *KochFr* 100; *BielSen* 7; *KmitaPsal* A2; *WujNT* 1.Cor 6/20. Cf *W przen* »w głowie nošić«, »w sercu nošić«.

W charakterystycznych połączeniach: nosić apostolskie listy, arkabuzy, biblijá, broń (3), *cepy, chorągwie, cirniowá koronę* (2), *ewanjelijá, kaletę, kij* (3), *klucz(yk)* (3), *kord(zik)* (3), *košę, kram, krzyż, ksiáżki (księgi)* (6), *laskę* (5), *laternę, łuk* (2), *miecz(e)* (10), *mieszek* (3), *motyczkę, noż* (2), *obrácz, paciorki* (3), *palczat, pawęzę, powroz, procę, psalterz (żołtarz)* (4), *puszkę, rozgi (roszczki)* (4), *rusznicę, sajdak (sahajdak)* (2), *strzałkę, strzelbę, srebro, tabliczki, tarcz(ę)* (6), *trcinę, wacek, worki, znaki krolewskie; nosić tajemnie; nosić na czele, na piersiach* (2), *na szyji* (3); *w krobce nošić*.

Zwroty: »ku pamięci nošić« (1): Ten Demetryus zwykł był z srebroá odlewáć kłztałty onego zacnego kołćiołá Dyány/ y przedawac ie ludziom iz ie łobie ná pieršách ku pámięci nošili *BibRadz* II 77a *marg*.

»u pasa (a. pasów); za pasem nošić« [*szyk zmienny*] (2; 1): Sam zá páłem ná fwoy grzbyet práwie then kiy noši *RejWiz* 91; Też ná potrzeby chodząc dworowe przed namioty/ áby vkopał dołek w zyemi/ á zakrył nieczyłtošć fwoię/ dla chędogošći mieyfćá/ nofząc motyczkę v pała. *BielKron* 36v; *CzechEp* 79.

»w ręku (a. rękach), w prawicy; na ręku (a. rękach, a. ręce) nosić« [szyk zmienny] (14:1; 6): ktorziby ieffcze niebyli w małżeństwie/ aby do Ieruzalem do kościoła prziišli/ każdy nośłätz lálkę w ręku. *OpecŻyw* 4v, 4v, 5; *TarDuch* [C4]; Ktoby tego zołtarzá zatrudniony niemogł mowić/ tedy tákowy tżłowiek/ then zołtarz/ álbo przynamniey paćiorki iákíe ma ná fwoiey ręce nośić/ y záuwieśić. *KrowObr* 156, 156v [2 r.], 157v [2 r.]; *RejWiz* 82v, 142v; *BielKron* 98v; *Enchiridion*, *Rękoyeś*/ álbo co ynżzego/ co fie w ręku nośi *Mącz* 103c, 188c; *StryjKron* 667; *KochJez* A3; *LatHar* 354; *SkarKaz* 610a. *Cf W przen* »nosić wagę w rękach«.

»nosić na sobie« (10): Azápi/ kthorzy ná łobie nośzą iákoby niecki drewniáne powleczone łkorą dla ognia/ cí napierwey idą ku łzturmu *BielKron* 316; *RejZwierc* 152v. *Cf W przen* »obraz [czyj] nosić«.

»nosić przy sobie« [szyk zmienny] (6): *KrowObr* 67v; *RejZwierc* 196; A co iedno przyłtoi cnym przy łobie nośić/ To wżytko Latycznińcy záuwsze s łobą máią *PaprpPan* S4; Wtym on powrołkow ktore nośił przy łobie/ dobywży/ począł ią bić y śiec *SkarŻyw* 462; Ewánielią záuždy przy łobie nośił. *SkarŻyw* 520 marg, 520.

»nosić z sobą« [szyk zmienny] (14): Małż się pokornie pokłonił/ [...] Miły Pánie rácz mi to dáć/ By^m w fwy^m do^{mv} záuwdj mogł trwác: Choćia bych łpał álbo chodził/ Bych go záuždy z łobą nośił. *BierEz* P3v; *BielŻyw* 17; *RejKup* i8; Ano gdy wyłyał [*Pan Krystus*] Apołtoły ná kazánye/ zákazał im/ áby nye nośili z łobą workow álbo myełzkow/ áni pyenyędzy *KromRozm II* y; *GliczKsiąż* H4; *HistRzym* 65v; *RejZwierc* 67v; Ci Kozacy ktorzy przed Cefarzem pierwey kilkim dni iádą ná łwá łzkodę woiovác/ nośzą z łobą w woreczkách mięło drobne fiekáne *BielSpr* 53, 53 [2 r.]; *StryjKron* 250; Rzepy wędzonéy będziefz miał puł ćwierći dofyć/ Mozełz ią ták miałto fig z łobą záuwsze nośić. *WyprPl* C2; *LatHar* 587; *WujNT przedm* 2.

»w zanadrzu (a. zanadrach), zanadry nosić« = *in sinu gerere Mącz* [szyk zmienny] (3:1): *RejKup* k4v; *Mącz* 144d; A pátrż bábá zdechła iuż nápoły/ będzye nośiła pienyędzy máchárzynę w zánadrzu/ á nie rułzy ich by miałá zdechnąc od głodu *RejZwierc* 66; Niech fie piłmem iáko chcą zdoabia/ niech Ewángeliją ná czele wiążą/ niech Apołtolłkie Liłty w zanádrách nośzą/ niech CHRYłtułá włpomináią/ niech fie y chrzczą *ReszPrz* 99.

W przen (136) : iżbychom s toba [!] twégo łyna rany nołili/ abyłmy od krzyża nie odłtępowali/ aliżbyłmy przed byli zranienij. *OpecŻyw* 146v; odpowiedział, włzitkie łwe dobre rzeczy z łobą nośę, nośił ie ifcie w pierłiach łwoich nie widome. *BielŻyw* 15; PRáwem błogolławieńłtwem to iest błogolławiony człek/ ktory nołi boiazń bożą przed oczymá łwemi *RejPs* 167; RAcz mię wyzwolíc [...] od człowieka zuchwale złoćiwego/ ktory nie łluffne⁸⁰ nienołi námyłli łwoiey iedno vmyłł iego záuždy fie łciąga ku rołtyrkowi. *RejPs* 207v, 58, 61, 166v, 182v; *RejKup* v2v; Małż s łobą włzędzie nośić náukę niebiełką/ iafnie ią wznawaiąc/ i do ołtatnie⁸⁰ iei tchnieniá broniąc *MurzHist* H3, M; Praca łprawiedliwego/ żywot mu przynośi/ Przewrotny łwe dochody/ ku łwey łtrácie nośi *BielKom* B7, C2; *GliczKsiąż* P6v; *LubPs* A3v; *GórnDworz* M7v; Tu iuż powiedzynał im Pan włzytkę wádę ich/ y łkad ią máią/ y ná czym ią nośzą. *RejPos* 327, C4v, 285, 286v, 290v, 326v; Nátura náłzá iest goła tablicá/ Co ná niey piłzą to nośi nędznicá. *RejZwierc* 221, 67v, 112, 152, 156v, 196; *ModrzBaz* 96; *KochPs* 140; Wypuś mię Pánie z ciála tego/ wtym pokoju/ ktory mam/ ktory nośę. *SkarŻyw* 113; W iedzeniu ná połpolitych z brácią potrawách przełtáiąc/ żadney ołobliwości nieużywał: á welołą

twarz nofząc y fkáždym fie vmawiáiąc *SkarŻyw* 462, 3, 4 [2 r.], 113, 120, 166; tylko ty obiema rękoma nád námi chciey pánować/ w iedney Miecz/ w drugiey łáfkę ząwždy nofząc/ (*marg*) Decius, Altera manu frameam altera gratiam gestans. (-) *StryjKron* 667; *CzechEp* 9, 100, 244; *KochJez* A3; chcelz mię miáry w życiu Náuczyc/ á lam/ xięże/ nośis [!] dyablá w kryciu. *KochFr* 100; O głupi Midá/ widzisz/ że nietylko wfzy/ Ale y rozum ośli nośisz przy fwéy duży. *KochDz* 107; *BielSen* 7; *KochPieś* 22; Niechay trwa długo wiek od Bogá dáný/ Ktory w fwych pierśiach nośi nápiřány *KmitaPsal* A2v; Zem podeyżrzána Oycu: mam lékárřtvo wielkié: Cále sumniénie nośić/ ná przypádki wfzelkié. *ZawJeft* 22; *ActReg* 161; Lugeo – Płaczę, řmętek nofze. *Calep* 616b; *LatHar* 587, 668; *KolakSzczęřl* B3; *WujNT* 1.Cor 6/20; *PowodPr* 44; ktorzy wiedzą iż y rádá/ y woyná y zwycięřtvo/ y kážde pořtěpki w ręku řwoich P. Bog nośi: á czyni wedle woley řwoiey *SkarKaz* 610a; Y tychci ia nie lubię/ którę fárbowány Wřtyd nofzą/ w złotę řłowká řtucznie ząkowány *GosřCast* 33; *SkarKazSej* 690a, 700a.

W charakterystycznych połączeniach: *nosić bojąřń (Bożą) (2), cnotę (2), gniew (3), imię (Pana, Jezus, řwięte) (9), łaskę, miecz (6), miłość, naukę, nienawiść, poćciwość, przyrodzenie (2), rany (3), rozum, skążenie, skryty ogieř, sławę, smutek, szczęřcie, umartwienie Pana Jezusa, wařń, zmazę; na myřli nosić, przy duszy, w gárřci, w piersiach, w ustach, w wargach.*

Przysłowie: Lecz zazdrořciwy Smok/ ktory mniema áby řwiát wfzyřtek w gárřci nośiř/ á przyćiřnąć do złęgo mogł *SkarŻyw* 14.

Zwroty: »dług nosić« = *mieć na sobie jakieř dziedzictwo, obciężenie; tu o konieczności řmierci (1)*: Iednáki dług nořimy/ wfzyřtkich řmierć wyzobie/ Co mnie dziř iutro tobie/ rozmyřl káždy řobie. *WisznTr* 8.

»w głowie nosić« = *pamiętać (1)*: Bo y w wielkich rzeczách dla tego Formularze řą/ áby człowiek wfzyřtkiego w głowie nie nośiř *GostGosp* 1.

»klucz nosić [od czego]« = *mieć prawo rozřrzygania, znać się (1)*: Nie obiecałemci ia wam powiádąć o rzeczách wyřlokich/ w głębokiey Teologiey zámknionyř: od których ty Křięże Doktorze klucz ná ten czás będąć *Administratore*^m w Przemyřkim Břkupřtwie/ w niebyřnořci Břkupiey/ nośisz. *OrzQuin* M.

»obraz [czyj] nosić« [w tym: *na sobie (8)*] [řzyk zmienny] (16): *RejPos* 252v; A iáko nořiliřmy obraz [człowieka] ziemkie^{řo}/ ponieřiem obraz y niebieřkie^{řo} [*Et sicut portavimus imaginem terreni, portemus et imaginem caelestis*]. *BudNT* 1.Cor 15/49 [*przekład tego samego tekřtu WujNT, SkarKaz* 349a [2 r.]]; Rozumiey iáko fię wtym kochářłá/ iřz v ludzi iáko grzeřlnicá wzgárdzoną byřłá/ chcąc Chryřtuřow obraz/ ktory miedzy łotry policzony byřł/ ná řobie nořić *SkarŻyw* 185, 372; *WujNT przedm* 14 [2 r.], 1.Cor 15/49 [2 r.]; ále pádni ná ziemię á day czeřć Troycy ř. á żyi cnotliwie/ obraz iey ná řobie wedle zakonu Chřiřćijáńřkiego nořząc *SkarKaz* 277b; Niech nořim ná řobie obraz dobroci y miłosierdzia twęgo/ ábyřmy tobie podobni byřli/ dobrze czyniác wfzyřtkim ktorym mořem. *SkarKaz* 280b, 274b, 278a, 349a [3 r.]; Bo nie ták wřáfnę P. Bogu nie ieřł/ iáko ludziom wfzyřtkim dobrze czynić, y kto táki ieřł/ bozkie nářłádowánie y obraz ná řobie noři. *SkarKazSej* 665a.

»w sercu, na sercu nosić« = *in corde habere Pol Ant* [řzyk zmienny] (16:1): Tę koronę panna nářwięřłá nad náwyřłé zařłuzyla/ bo řie s Křiřtuřem na gorze Kalwarié cirpietż męki wielkié ij boleřci

wydała gdzie miecz boleści w fwym fertzu nofiła *OpecŻyw* 188; *OpecŻywPrzedm* C3; Ano taki káždy z nas/ łtanu pocźciwego/ Ma być/ á w fercu nościć/ ząwždy Páná fwego. *RejZwierz* 113; *BibRadz Lev* 19/17; Trzecie pomni/ abys łuchał czego łluchać małz/ á nic nigdy pokrytego nie noził ná fercu fwoim. *RejPos* 339v, 108v, 172v, 179v; A znáiąc zem zgrzełzyłá poydę łálki prościć/ Iżby więcey nie raczył w fercu gniewu nościć *HistLan* Dv; *KochPs* 96; *SkarŻyw* 4, 283, 362, 440, 452; *LatHar* 467; Bo iedni fą którzy ná księżą y łtan duchowny waśń głęboką w fercu nołżą. *SkarKazSej* 694a.

»nosić na sobie« [szyk zmienny] (8): [niewinna duszyca] Cirpi głód przyrodzony pocźciwey náuki/ [...] Gdyż oná [dusza] iáko goła tablicá fie rodzi/ A to noši ná łobie co do niey przychodzi. *RejWiz* 171v; Słowo to człowiek dofyc znacznie okázuie/ iż thu nie tylko/ o Dufzy mowi/ gdyśz cały człowiek w fwey dołkonáłości Boską zacność nołł ná łobie. *BibRadz* I 1d marg; *RejAp* 122v; *RejPos* 63, 337v; *SkarŻyw* 211; Ale fię dufzą zowie/ gdy rzeczy ziemłkie y ty z bydłem rowne zabáwy/ o życiu y dobrym ná tym świecie mieniu/ ná łobie noši/ bez ktorych też być w tym żywoćie nie możem. *SkarKaz* 85a; my co fie rodżimy/ Część dobręgo/ dwie złęgo ná łobie nošimy. *GosłCast* 36.

»nosić w sobie« [szyk zmienny] (10): Káždy fnich nofi wfobie podobieństwo frogie⁸⁰ lwá/ który łupem żyw *RejPs* 22v; *RejPos* 63, 285v [3 r.], 286v, [290]; *RejZwierz* 155; żełmy iuz włyfcy z rodżáiu fwego/ odwroceni fą od dobrego/ á pochopni y fłłonni ku złości [...] nołżąc w łobie wzgárdę/ y nieprzyáźń á gniew/ przeciwko Bogu łtworzyćielowi fwemu. *WujJudConf* 63; *SkarKaz* 85a.

»świadka nosić« (1): Nocte diesque suum gestare in pectore testem, Iuvenalis, W nocy y we dnie fwego świadká nościć *Mqcz* 285d.

peryfr. »nosić wagę w rękach« = *być sprawiedliwym* (3): bo oni [sędziowie] nołżą wagę w rękach [sed gestant stateram in manibus *JanStat* 643]/ którą ná fzałách ząwieśiwłzy iednołtáynie/ áby w rozumieniu y czynieniu fłkazania lámęgo Bogá przed oczymá máiąc/ łławy fwéy nie ząpámiełáli *SarnStat* 158 [idem (2)] 789, 795.

»żałobę nosić« (1): Y Iákob wnęk ięgo tákiey trołki z fynámi vzył/ á zwłáłzczá z Iozephem/ po ktorym áż do śmierći żáłobę nościć chćiał *SkarKaz* 45a.

a. *Mieć coś przy sobie w celach leczniczych, magicznych, celem uzyskania korzyści duchowych lub materialnych, celem uniknięcia czegoś złęgo* [co] (62) : Ma [Piwonija] mocz dziwną naprzeciwko fwiętego walantęgo niemocz. A tho gdy ią then człowiek będzie nołł *FalZioł* I 97c; Gnoy wilczy takiełz y krew na kolikę barzo pomaga. Ząb ięgo y paznokty dla chorych oczu dobrze nołł. *FalZioł* IV 12c, IV 24d, 53a, 57c, V 63v [2 r.]; Amátiłt vskramia mocność wina/ á nie dopułzczá tego kto gi nołł s pámieći odchodzić *HistAl* G3; *KrowObr* 68v; *SienLek* 58v [2 r.]; *HistRzym* 62 [2 r.]; *Oczko* 17.

nosić u czego (1): A kto gi [kamień topazyjon] nołł będzie v lewego ramienia/ tedy na wielkim zebraniu nicz nie da/ tem kamieniem krowki y inłze chrobacztwo/ y grady od owoczow oddalony będą/ y ciełefne zapalenie gáfi. *FalZioł* IV 58d.

nosić na czym (4): *FalZioł* IV 36b; Korzeń y náśienie z piwowoniey [!]/ z iemiołem dębowym/ y wroble profo w woreczku zálzywłzy/ dobrze ná łzyi nościć/ komu Boża káźń bywa. *SienLek* 60; Pierścień miał thę moc/ że ktożkolwiek go ná pálcu nołł/ miał łálkę od włyfłthkich/ thak że cożkolwick żádał od nich włyfłtko odzierzał. *HistRzym* 61, 61.

nosić w czym (3): á tę mocz ma ten kamień: Ieſtli kto vřta wymyřlý będie gi nořł w vřciech: iř może przyřłze rzeczy przepowiadać *FalZioł* IV 50d, IV 54a. *Cf* »w ręku nosić«.

W charakterystycznych połączeniach: dobrze nosić (3), *zawždy; nosić u lewego ramienia, na palcu, na piersiach* (2), *na szyji* (2), *w uřciech*.

Zwroty: »w ręku nosić« (1): W Ręku nořł nieczo wonnego ieř rzecz pożyteczna *FalZioł* V 63.

»nosić u siebie« (1): [*to ziele*] ma moc włafną iadowitořć s człowika wymiatać/ gdyby ie kto vřbie nořł/ truciny ani babich czar nietrzeba řie bać. *FalZioł* I 112b.

»z sobą nosić« (4): *FalZioł* I 102d; Nie řtało řie to moią mocą/ ále mocą iednego kámieniá który záfłze z řobą nořę *HistRzym* 111, 66, 111.

»przy sobie nosić« [*szyk zmienny*] (31): Powiada pandecta/ gdy który człowiek nořł przy řobie kofatzietz: taki nigdy nie wpadnie w niemotz kurczową/ ani w wielkie płynienie krwi *FalZioł* I 4a; Vřzi teř ieř [*mulicy*] gdy niewiařta przy řobie nořł/ nigdy poczząc nie może. *FalZioł* IV 12d; iř ieřtliby kto nalazł Iařpis zielony/ á wnim by był krzyř/ thedy ma taką mocz iře ktoby gi przy řobie nořł/ thedy takowy nie może nigdy vtonąć. *FalZioł* IV 54d, I 64a, 127b, 135d, IV 19d, 47a (19); Powyada yřł dořtacz drzewa kthore wmrowiřku rořczie y řtegořch drzewa vczynycz klyn a wwořł gdziekolwyek wbicz, czáfłzcz go theřł prziiřobye nořłicz. *LibMal* 1549/149; *SeklKat* Z; *RejKup* aa8; Záfłpiał mu Prorok y rádił áby s řobą nie brał Izraelitow/ bo s řobą nořli bořki modłárřkie/ áby im dáli zwycieřtwo. *BielKron* 87, 258v, 371, 464; Gdy Brzemienna ięmioło dębowe przy řobie nořł/ lekko porodzi. *SienLek* 59v, 60, 111, 157v, 158v.

W przen (5): Będieřłzi teř ná pierřiách to ieř w řercu/ nořł řponki nádzieie/ tedy to co pomyřłiř mieć/ będieřł miał *HistRzym* 65; Ale chceřłzi áby ćie ten ogieř nie obrářił/ muřłiř nořł kámieř/ to ieř páná nářzego Iezu Kryřta w řercu řwym *HistRzym* 111v, 66, 69v, 111v.

b. *Mieć coř na sobie, być ubranym w coř; gerere Mącz, Cn; ferre Modrz, PolAnt; portare HistAl, Pol Ant; induere, vestiri Vulg; deferre JanStat; ornari Modrz; velari Cn [w tym: co (153)] (157)*: A ta pani flicźnie chodzi Nořł fukienkę od zieleni Ieřłcze pani flicźnie chodzi Nořł páfek okowany [...] Nořł czepek od bifioru Nořł botki řznurowane Nořł kołnierz w kwiat rořany Nořł kaplerz řáfłdowany *LudWieř* A3v; *HistAl* G4v; *GliczKsięř* H8v; Czemu Mniřly chodzą w kápicách/ w trepkách/ w powroziech/ kořzul nienořłą *KrowObr* 133; *BibRadz* 1.Reg 22/18; LAponowie lud dziki/ wzrořtu řá řzedniego/ z łukiem á z řtrzáłami záfłždy/ řuknie nořłą ćiařne/ řimie chodzą w kořuchách długich dla wielkiego řimná. *BielKron* 294v; Nořłą ći zakonnicy białłe płářłcze á ná nich krzyřyki czarne *BielKron* 346; Flaminium, Bart/ Zasłóná áłbo velum áłbo nieyáki řáfek który przed czářy/ Řzimski Fraucimer nořł. *Mącz* 130d; Infulatus, Który infulę nořł. *Mącz* 170b, 84b, 199c, 295a, 364c, 426c; *BudBib Esth* 14/15; *ModrzBaz* 109v; tego ořtręgiáć/ áby ći co tę wodę ná głowę puřłczáią/ mieli iá w zawoiu: nie mówię o ówym/ co go bezecni pogáncy nořłą *Oczko* 16v; Siedm lat máiąć/ włořienicę nořł poczęłá: ktorey ařł do řmierći przez cały Aduent przez pořł wielki/ ná řuche dni/ w Wigilie Mátki Bořey/ y Apořłolřkie/ y przednieyřlych řwiát nie řłáđáłá. *Skarřzyw* 160, 472, 573; Rycerřtwo wřzyřłtko zá zbroie y pánczerze (Bo tego ieřłcze řiřtunku w on czás Zmođł nieznáłá) iedni Zubrze/ drudzy Łořie řkory/ Niedźwiedzie/ y Wilcze/ ácz nie wřziřłtko wypráwne nořli. *StryřKron* 265; *ReszList* 163; *PudłFr* 35; *BielRozm* 10; *Calep* 275a; *WyprPl* Bv; Tám zábrania

botow y trzewikow/ ktore wżytkę nogę zákrywáią/ [...] á tu dozwała trepek/ [...] iákich ná on čás w Zydowśtwie vbodzy vżywáli/ á dziś ie Bernárdini y niektorzy ínšy Zakonnicy nořą. *WujNT* 148; *SarnStat* 262 [2 r.]; *SkarKaz* 121b.

nosić na czym (16): Tę Sybillę piřą cbodzić w cżyrwonym odzyeniu/ á fkorę Kozłową nořić ná plecach *BielKron* 135, 113, 135, 261, 267v; Redimiculum, muliebre capitis ornamentum. Podobno czepiec/ tkánká toczenicá/ álbo ynřze ochędożenie które białe głowy ná głowie nořą. *Mącz* 349a; Trzeci poczet pieřzych ieft/ ktore zowią Azappi [...] ná głowie nořą czerwone kiwiory/ drzewce dłuęie y řzábłe miewáią *BielSpr* 51v; ten páncierz ktory ná łobie mař/ ná gołym čiele pokiř żyw nořić będziefz. *SkarŻyw* 166, 411; Strophium – Mętlík albo napierřien iaki na pierřiach białe głowe nořą. *Calep* 1011b; *ZbylPrzyg* B2. Cf »nosić na sobie«.

W charakterystycznych połączeniach: nosić czapkę (3), *czepek* (czepiec) (2), *efod*, *infułę*, *kapicę*, *kaplerz*, *kitel*, *kołnierz*, *koszule*, *kożuchy*, *pancerz* (3), *pasek*, *plaszce* (plaszczyk) (2), *przyłbicę*, *rąbek*, *sukienkę* (suknię) (2), *welum*, *zastonę*, *zawoje*, *zbroję* (2).

Fraza: »jako dziś noszą« = *według mody* (2): Czáfem drudzy kráwcá prořlá Vczyń mi iáko dziś nořlá *RejRozpr* Iv; Abowiem pátrř gdy łobie wřpomniřz ony dziwne cżyhy/ ony fáłřruchy/ ony řtrádíotki/ [...] á drugich iuř áni zwác áni ich łobie rořkazác vmie/ iedno kráwcowi poruczy áby mu vczynił iáko dziś nořą. *RejZwierc* 51v.

Zwroty: »[jakie, -i, -q] odzienie, stroj, szatę (a. szatkę), ubior nosić« = *gerere vestes* *Mącz*, *Cn*; *ornamenta portare* *HistAl*; *mollia ferre* *PolAnt*; *ornari* *Modrz*; *indutum esse veste*, *vestiri* *Vulg*; *velari a. tegi veste* *Cn* [w tym: szaty, ubiory (1)] [szyk zmienny] (7:1:16:6): *RejPs* 100v; Powiádáľífie theř iř řie niewiáľty wáľze nie przybieráią/ á iákiefz vbíory máią nořić gdyř ich nie máią/ á niskąd mogą mieć? *HistAl* K3; *BielKom* C; NApířano thámže o Duchownych iáko řye máią záchowác/ [...] teř z bronią niemáią chodźić/ řzat kořztownych/ ořtroę pozłóćířtych nienořić *GroicPorz* h2; *KrowObr* 106; Száthy ochędořne nořą dłuęo/ řtrzegác náęořći iákiefy číáľá vkázác. *BielKron* 259v; Teř oni po řonách nie biorą řadnych poľágow/ iefzcže iey on muři dác ná řzáty/ ktore ony nořą prořte/ dłuęie/ nie kořztowne/ bo nigdziey nie idzie. *BielKron* 261; Niewiáľty Liwońřkie [...] Są hárde prořnuiące/ řzáty/ vbíory kořztowne nořą *BielKron* 437v, 201, 261v; Longas gerere vestes. Dłuęie řzáty nořić. *Mącz* 144d; Linteatus, Który plóćienne odzienie nosy. *Mącz* 195a, 142a, 211a, 283b, 348c, 364b; Ale co wřľzliřćie widzieć Čłowiekáli w miękkie řzaty vbránego? Oto ktorzy miękkie řzáty nořą/ w domiech krolewřkich řą. *BudNT Matth* 11/8; Pięć lat temu álbo řzeřć/ iáko náľzi krotřze řzáty niř poľtronni pocźęli nořić/ ták iř niewřtydzą řię vkázowác onych čzęřći číáľá/ ktore máią być zákryte. *ModrzBaz* 51, 19v; *StryjKron* 667, 707; *BielSjem* 23; *KochFrag* 49; *WujNT Matth* 11/8, *Iac* 2/3; *SkarKaz* 638b; Oto tá řiedzi widzę z Weneckiefy dźiedźiny/ A tá zářię w tey řzácíe z Hiřzpáńřkiefy kráiny. To podobno řráncufká/ tá zás Niderłáncki Vbior ná łobie noři/ czyli to Florencki? *ZbylPrzyg* A2; A miáľto korneřalá bieretá piornego/ Owey táwty rozwlóķley/ vżyway dawnego Stroiu/ iáko twa mátká ná głowie noříľá. *ZbylPrzyg* B2.

»nosić na sobie« [szyk zmienny] (5): *RejPs* 100v; Mąř leniwy ná řwiefie/ nie będzeye bogáty/ Wędług řwego dořtátku/ noř ná łobye řzáty. *BielKom* C; *KochFrag* 49; W Polřkichći wáľze mátki řtroiách węc chodźíľy/ Nigdy one ná łobie tego nie noříľy. *ZbylPrzyg* B4v, A2.

»żałobę nościć« (1): Przeto rychło idź zą mąż: coć po tey żałobie/ Ze ią nośiż furową ná fwey młodey głowie? *ZbylPrzyg* B3v.

W przem (9) : Deflacco, Drę/ Nofzę. *Mącz* 129a; sząte nośi Polak znamięnitą/ to ieft/ równą z fwym Królem wolność (*marg*) Wolného Polaká ozdoba. (-) *OrzQuin* P4; Bo opaźe sząblikiem prętko po łuprinie/ A ty wiem nie rad nośiż pála ná łysinie. *PaprPan* Cc; Iż on ták wyznawał/ że Chriřtus ciąło nośił ku zátáieniu bořtwá *CzechEp* 142; *KochFr* 7; *ReszList* 180; Wśiewamy ie/ [ciało]/ mowi Apořtoł/ ořłábione/ ktore łobą nie władnie/ nośić ie iáko drewno muśi/ lámo fię y beřtyom y robáctwu nie odeymie. *SkarKaz* 205a, 205b [2 r.].

α. *Mieć coś na sobie celem ozdoby lub jako znak godności; ferre PolAnt, Modrz; gestare Modrz, Cn; infibulari PolAnt; portare Vulg; uti Modrz; gestitare Cn [co]* (70) : *KrowObr* 25v, 27v, Tt2; A przedfię miedzy temi wřzytkiem i żaden nienosił Krolewřkiewy korony/ áni w Páwłoce (odzieniu Krolewřkim) chodził/ áby w niey łlawnym á zacnym był *Leop 1.Mach* 8/14; *BielKron* 178v [2 r.]; *Corona triumphalis*. Wieniec laurowy/ który ten nośył/ który triumfował á sławion był. *Mącz* 66a, 16c, 184d, 186a; Potym dał mu Pierścieni/ którego zą wieku řtárég^o żaden nie nośił/ iedno poczciwy Szłáchćić *OrzQuin* P3v; Zą pierwřzych lat nośiły nářze pánie duřzki/ Páćierze Burřzynowe/ nie Złote łáncuřzki. *BielSat* D2 [*idem BielRozm*]; Aby teř żadnemu z ludu/ áni z ofiárownikow nie godziło fię żadney z tych rzeczy wniwecz obráćć/ [...] ábo fię teř obłoczyć w řzárłat/ ábo żeby miał nośić złoty klenot. *BudBib 1.Mach* 14/44, *Eccli* 40/5, *1.Mach* 14/43; W Kártáginie/ gdy ielřcze oná Rzeczpóřpolita w fwey zacnořci řtałá/ nikomu fię niegodziło pierścieni nośić/ iedno temu/ ktoryby w bitwách przeciwo nieprzyacielowi męźnie poczynał *ModrzBaz* 51; A teraz tákie cżáły nářtały/ iż nietylko pierścieni/ ále y łáncuchy ładá kto nośi *ModrzBaz* 51, 50v 51 [2 r.], 118v, 119 [2 r.]; ták to imię dawne RADZIWIŁOW pod řiednią Tryonów ieft łlawné/ Nie tylko z męřkięy ále y z biały płci řtrony/ Które ná głowiech řwoich Křiążęcé korony Y krolewřkie nośiły. *KochJez* [A4]v [*idem*] *KochEpit* A3; *KochSob* 64; *BielRozm* 26; *Calep* 590a.

nosić u czego (4): KAligułá cżwarty Cefarż Rzymřki/ wezwány Káligułá od vbránia woiennego/ álbo teř iż nośił perły v řkorni. *BielKron* 141. *Cf* »u uszu nośić«.

nosić na kim, na czym (23): Ná głowie teř Aaron nośić będzie nad czołem fwym bláchę z wybornego złotá/ ná křtał puł miełiáć [...] áby nośił ná czele fwym wyřtěpki kápłáńskie *BielKron* 34v. *Cf* »nosić na głowie«, »na palcu nośić«, »na ręku nośić«, »na sobie nośić«, »na szyjej nośić«.

nosić w czym (1): gdiż ią przyrownawa łwowi/ řmokowi/ iáłřczorce/ á ná koniec ku řwini ktora nośi złoty pierścien w nořdarżach řwoich *RejPos* 175v.

W charakterystycznych połączeniach: nosić adamant, aksamit, bobkowe drzewo, kołtki (2), (szczyrořzłotą) koronę (9), (złoty) łáncuch (łáncuřzek) (6), ozdoby złote, pacierze bursztynowe (2), perły, pierścien (pierścionek) (15), złoto głów (2), sygnet, szarłat (3), wieniec (laurowy) (2), zaponę (2).

Zwroty: »na głowie nośić« [szyk zmienny] (9): *KrowObr* 25v, 26 řp, 26v; A márdocheus gdy wychadzał od Krolá y z dworu iego/ řwiećił fię w řřatách krolewřkich/ modrych y biały/ nořząc ná głowie koronę złotą [*coronam auream portans in capite*] *Leop Esth* 8/15; *BielKron* 34v; Iedno łam ich krol Abáddon/ iáko niřzey o nim nápiřano/ ten řczyrořłothe korony nośi ná głowie řwoiey. *RejAp* 79v, 48; *BudBib Esth* 14/15[16]; *CzechEp* 370.

»na palcu (*a. palcach*) nosić« [szyk zmienny] (6): Widział też błazna á on złoti pierścien noził na palczu y rzekł mu, ku więtfzey ci ieft lekkości niz ku oflachcenienu to złoto. *BielŻyw* 76; *KrowObr* 126v, 130; Przeto Poetowie zmyflili/ iż on [*Prometeus*] napirwey ludzki rodzaj ftworzył/ y ogień s kámieniá wkrzofać vkazał y pierścienie nościć ná czwartym pálcu ku części ferdeczney žyle. *BielKron* 23v; *Annularis digitus*, Pálec ná którym pierścień nożą *Mącz* 10d; *RejZwierc* 52.

»na rękę (*a. ręce, a. rękach*) nosić« [szyk zmienny] (3): *KrowObr* 130; obiecał [*Tytus*] iey [*Tarpei*] dáć klenoty dobre álbo nożenie/ iáko w ten czas nošili zápony s pierścionki ná lewey ręce/ áby mu vkazała fortę ná zamek *BielKron* 99v; *Dardanium*, Nieyákíe ochędożenie ná rękę álbo vpominek który ná rękę nożą. *Mącz* 78a.

»nosić na sobie« [szyk zmienny] (2): Pošlał mu przytym kubki złote/ y fluzbę złotą ku piciu/ dáiąc mu moc aby w ízárlácie chodził nożąc na łobie zaponę złotą [*ut haberet fibulam auream*]. *BibRadz* 1.*Mach* 11/58; Tákże wżyfcy Pošlowie/ którzy ná ten czas w Wárfzáwie/ wżyftkiéy Korony Polfkiéy twarz na łobie nożą/ vrodžóni Láchowie/ nie wiedzą co im zdrowo *OrzQuin* F2v.

»na szyjej nosić« (2): *Monile*, Klenot który ná íziey nożą/ kolmierz perłowy/ łańcuch. *Mącz* 231b; *OrzQuin* Y4.

»u uszu nosić« [szyk zmienny] (3): Niewiáfty łobie ták nie czynią tylko v vřzu nożą tákíe rzeczy iáko v nas kołthki *BielKron* 445, 441v, 452v.

Szereg: »mieć i nosić« (1): Powiedz mi teřz o kiju/ y o pierścieniu/ y o rękáwicach/ y o łańcuřku/ kto wam tákowe rzetzy mieć y nošić rořkazał? *KrowObr* 131.

W przen (4) : *OrzQuin* F2v, P4, Y4; A przetořz ktořzkolwiek będzie nošil pierścień wiáry/ będzie miał łałkę Bożą y miłość ludzką *HistRzym* 65.

Przen: *Mieć fryzurę, brodę według jakiejř mody* (11) : [*uczynki ktore Papieř dobrymi zowie*] Iáko ieft/ [...] zdrewná łobie boty vtzyniç/ głowy goliç/ w kořzuli niechodziç/ pleřze nošić/ ná Míře y na Wilie pieniądze dáwáć *KrowObr* 61v.

Zwoty: »(wielką *a. długą*) brodę nosić« = *barbam nutrire Mącz; promittere a. submittere barbam Cn* [szyk zmienny] (3): *BielŻyw* 75; LÁkon iedęn zacny człek/ długą brodę nošil/ Drugi by iá ogolił/ pilnie zá to prořil *RejZwierz* 28; Sic *barbam nutrire*, Nošić brodę/ nie dáć goliç. *Mącz* 255b.

»długie (*a. długo, a. krotkie, a. plecione*) włosy nosić« [szyk zmienny] (7): Kthore Práwo około obrzynánia włofow (piřze tákże) ná ten czas było dáne/ kiedy ludzie długie włosy nošili/ pothym kiedy krotkie włosy poczęli nošić/tedy káwálec vchá álbo noła miáfto włofow vřzynáią. *GroicPorz* kkv, kkv; przeto y ízáty máią białe głowy cudne białe řwym obyczáiem: włosy około głowy nożą pleçione ták mężowie iáko niewiáfty. *BielKron* 450v, 397v, 409v, 450, 452v.

c. *Posiadać herb, znak, nazwisko; portare PolAnt, Vulg, JanStat; gerere, gestare Modrz* [co] (103) : Wířak nieieft w Polřtze táyna zacnoř herbu tego/ Ták zdawna iak y teras zá wieku nářzego. Zwářztzá w tych domiech ktore nożą ty Klenoty/ Widzimy iáko náwřzem kwitną zacne cnoty. *KrowObr* A, 47, 238v [2 r.]; Bo z vrody/ s pořtáwy/ bá y po řygnecye/ Znáć iż řlácheckie znáki przy łobie nošicie. *RejWiz* 127; Zácna rzecz była Okřza/ ále onemu/ ktorego dzielnoř napřzod tą Okřzą piątnowano było: ktorą ia teraz będąć nikczemny/ po dzielnych przodkow řwoich ku háńbie więcey nořę/ á niřli ku części řwey *OrzRozm* Q; y herby ludziom rycerřkiego řtanu rozmáithe rozdał/

ná rycerftwo pała/ á lámemu kazał nofić Lwá białego w czerwonym polu *BielKron* 325; Prufka chorągiew noši białego Orła w czerwonym polu/ á s prawego fkrzydła ręká zbroyna wyciągniona z gołym mieczem. *BielKron* 425v, 425 [3 r.], 463; *RejAp* 118, 121v, 130v, 163v [2 r.], *Dd2v*; *SkarŻyw* 75; *ReszList* 159, 166; *WujNT* 869; *SarnStat* 121; *SkarKazSej* 680a.

nosić na kim, na czym (48): *KrowObr* 239 [2 r.]; *BibRadz Ex* 28/12, 29; Sędomierska ziemiá ná chorągwi noši od połowice thrzy polá czerwone á trzy białe/ druga połowicá pole błękitne ma ze trzemi rzędmi gwiazd. *BielKron* 425; Kłasztor Rycerzow záłożył ktorzy noszą ná płańczu dwa miecze nákrzyż. *BielKron* 437v; *OrzQuin* M4v, N2; Abowiem wnet málo niżej wlyfzyfz gध्ये fie ci podzyeia/ co opuściwfy Pána fwego boia fie człowieká/ á noszą piątno iego ná czołach ná fwoich. *RejAp* 121, 118 [4 r.], 121v 122, 167v, 183v, *Dd3v*; *RejPos* 252v, 253v; *WujJud* 52; *BudNT Gal* 6/19[17]; gozdz krzyża iego [*Chrystusa*] Cefarze ná koronách noszą/ á Arryánowie/ mocy iemu wloczą. *SkarŻyw* 398, 160, 584; *CzechEp* 60, 65, 407; Stąd z dawná ná Chorągwi fwey Herb noši taki *KołakSzczęśl Av*; Iáko Chrześcijanie cechę Chriftułowá/ to ieft krzyż ná czelech y ná prawych rękách fwoich noszą/ żegnaiąc fie známieniem krzyża S. *WujNT* 869, *Gal* 6/17. Cf »nosić na sobie«.

W charakterystycznych połączeniach: nosić cechę [czyją, czego] (3), *rycerskie hasło, karakter [czyj]* (2), *klenot, krzyż* (11), *lice, napis* (4), *piątno* (22), *stigmata, symbolum, tytuł* (2), *(szlachecki) znak* (13), *znamię (krzyża)* (2); *nosić na chorągwi* (2), *ciele* (4), *czele (czelech)* (10), *łańcuszku, piersiach, płaszczu, ramionach, szyi*.

Zwroty: »herb nosić« (5): Przy dworze tedy zwykły też chłopcytá ludzie nyepewnego oycá krętą pyątnowác á krefić/ wyrządaiąc im to/ iż oni máyá zawfse ten Herb s fobą nofić *GliczKsiąż* B4v; Cefarz po Niemiecku dziekował hábdánck/ od thegoż czáfu ten herb zowá hábdánck ktory Skárbek nofił tháki. VV. *BielKron* 352, 352 *marg*; *KołakSzczęśl Av*; Ponieważ Olelko [...] od ktorego te zacne Książetá piřzú fie Olelkowiczámi/ był wnuk Olgierdá Gediminowiczá Wielkiego Księdzá Litewfkiego/ y przetoż Pogoniá y Columny herby/ z Czapką Książęcá fufzne nořzú. *WysKaz* 40.

»na herbie [co] nosić« = *in armis gestare* *Modrz* (2): CI fie Striymi Książetom/ y krolom dzyálaiá/ Bowiem Orła bez głowy/ zá herb z dawná máia. Ale by też Krogulcá/ ná herbye nořili/ Mogliby brác Zorawiá/ ták fie porodzili. *RejZwierz* 68; *ModrzBaz* 119.

»za herb nosić [co]« [*szyk zmienny*] (8): Ten dom Werfzowfki rzeczony był od wierfzey/ bo wierřzú nořili zá herb *BielKron* 321, 323, 324, 325 [3 r.], 345; O Doktorze, co rybę z hełmem zá Herb nořil. *PudłFr* 33.

»imię, nazwisko (a. przezwisko) [jakie a. czyje] nosić« (4:2): słuźnie przodkow fwych/ z ktorych idá/ imię nořzú *SkarŻyw* 394, 500; iż Papieř Rzymfki/ imię onego ftárego Rzymfkiego báłwoch(wálc)e ná fobie noři/ gdy fie *fummus Pontifex* piřze. *NiemObr* 160; Niech fie Sármátom zacnym nád ciemieniem/ Nowym gwiazdeczká zápali promieniem. Niechay przezwiřko wieczne noři cnego KOCHANOVVSKIEGO. *KlonŻal* D4v; *KmitaSpit* Cv; *GořCast* 44.

»nosić na sobie« [*szyk zmienny*] (17): *OrzQuin* K; gdyż flyřzimy iż pomřthy ich nie pádaiá ná ziemię iedno ná ty ktorzy [!] chwalili obraz beřtiey á nořili ná fobie piątno iey. *RejAp* 131v, 116, 129; *RejPos* 32v, 49, 152v [2 r.], 252, 252v (8); Wy powiáda/ Auguřtyn ř. piątno Páńfkie ná fobie nořicie: ktoreřcie w Sákrámenćie przijęli. *WujJud* 166; *SkarŻyw* 500; to więcey řzkodzić moře/ gdy

by fię kto zá takiego vdawał/ iż do cechu rzemiełłá ktore⁸⁰ należy/ y znák ná łobie rzemiełłá ktorego noši: á rzemiełłá one⁸⁰ nieumie/ áni go robi. *CzechEp* 65; *NiemObr* 160; *ReszList* 180.

Szereg: »(nie) mieć i (ani) nosić« [*szyk 1:1*] (2): dla tego vřtáwiamy: iż póki żywą rodzice/ fynowie tylko pieczęći oycowłkiéy vżywác máią/ á innéy nošić y mieć niech nie śmieią [*et aliud portare vel habere non praesumant JanStat* 558]. *SarnStat* 596, 596.

W przén (29) : *GliczKsiąż* B4v; A teraz iuż nošisz znák dobrej łławy łwoiey *RejZwierz* 5; *BibRadz* II 133a *marg*; którzy Krzyżem Bożym ták wzgárdźili/ że nie tylko ná czeléch łwoich Krzyżá S. nošić/ ále y przy drogách nań pátrzyć nie chcą *OrzQuin* M4v, N2 [2 r.]; *SarnUzn* F4; *RejAp* 68v [2 r.]; Tedy thego byłá potrzebá/ áby nošili ná łobie iáki znák ábo iákie podobieńřtwo/ iż mocno łtoią przy they wierze/ á przy tey łpołecznošći/ á pod tá chorągwią odkupionych męką á krwią Pána łwego. *RejPos* 152v; Czřwarte pomnimy/ czyie piątno á czyy napis nošimy ná łobie/ gdyż nas náznáczono *RejPos* [254], 32v, 49, 152v, 252, 252v, 297v; Táki łie išćie Krzyżá nie wřtydam/ że nie ná łkrytym mieyřcu chowam figurę áłbo známie Krzyżá łwiętego/ ále bych gi rad nošić y ná czele. *WujJud* 52, 166; *BudNT Gal* 6/19[17]; iż nie trzebá przed Bogiem człowieká łpotwarzác: bo łam záwždy ná łobie iáłne lice łwey niepráwošći noši. *CzechRozm* 217v; *KarnNap* B4; przeto trzebá áby ten męłtwo ábo godnošć iáką czuł do łiebie/ kto znák iey noši [*qui symbolum illius gerat*]. *ModrzBaz* 51v; *CzechEp* 60, 407, 408; *ReszList* 180; *BielSen* 11; *WujNT Gal* 6/17.

d. *O częšćiaciach ciała; mieć, posiadać* [co] (21) : Nie łobie noši Owćá wełny ná łwey łzubie/ Kiedy chce ten nędzny człęk záwždy iá ofkubie. *RejWiz* 50; *Purpurá* iest rybá/ ktore czálze noši ná łobie/ łniey łok biorą ktorym drogie łzáty fárbuią. *BielKron* 267; *Corniger*, Rogáty który rogi no(š)y *Mącz* 65d; *Cornipes*, Który rogową łtopę ma/ kopyta rogowé noši/ yáko kón/ wól etc. *Mącz* 65d; *pecus lanare*. Bydłé które wełnę noši/ owćá. *Mącz* 183c, 487a; *RejPos* 251; ówém łie podziwuy/ co wóle wgárdlech/ iáko gáydy nořzą/ że tę wodę pijąc/ guzów táki łzpetnych/ křtałł człowieczy łfuiących/ częłto pozbywáią *Oczko* 23.

W charakterystycznych połączeniach: *nosić czasę* [= *muszlę*], *gębę, głowę* (2), *kopyta, oczy* (2), *rogi, uszy, wełnę*.

Zwroty: *peryfr.* »gębę wysszej nosa nošić« = *być pysznym, zarozumiáłym* (2): *Lecz iáko łámá [Fortuna] oczy záłłoniłá/ Táki łwym pochłébtwem łudzi pobłáźniłá: Ze drugi wysłzéy nołá gębę noši/ A wřzyłłki inłzé oczymá przenoši. KochPieš* 35; *Y To dźiwak/ co gębę wysłzéy nołá noši/ A nas chudé páchołki oczymá przenoši. PudłFr* 56.

peryfr. »nosić oczy i uszy po łwiecie« = *patrzeć na innych, interesowác się innymi łudźmi* (1): *Ale co nošimy tu y owdźie oczy y vřzy łwoie po łwiecie/ w Polkę/ to iest/ łami w šię weyrzimy/ nie naydźiemy łye być domá v łiebie iednym łudem/ ku iednošći zgodliwym OrzQuin* Y4.

peryfr. »oczy wytrzeszczone nošić [na co]« = *wtrćác się w cudze sprawy* (1): *ten tor iest gładzony/ żywotá łudzkięgo/ Iż ieden ná drugięgo oczy wytrćczoné Wełbie noši ná ięgo łpráwy obnážoné GosłCast* 44.

»nosić na ramionach« (1): *Ten łłuch práwi v nas ięłth w hordzie o tobie/ iákobyš dwie głowy nošić/ ná łwych rámiónoch Górndworz* Pv.

»na sobie nosić« (1): Gdyż Dyogenes na drodze na łonczu siedział tham go ieden flepy w głowę vderzył, y rzekł flepemu, wezmi do woko fwe rozumiejąc iżby niebył flepim gdyby iego głowę na łobie nofił. *BielŻyw* 72.

W przen (7) : *FalZioł* I 67a; koždy prątek ná wierzchołku zółty kwiát noši *SienLek* Yyyy; Gdzieby téż ták kamienné ten Bóg ferce nošił/ Żeby tám smutny człowiek iuż nic nie vprosił *KochTr* 14; TO nie grzeczy/ Iendrzeiu/ że zarázem y ty Ná fébrę łtękałz/ y ia łeb nożę ząwity. *KochFr* 55; *WisznTr* 9.

Zwrot: »jad w wargach nosić« (1): Iad Bazyliłkrow w wárgách fwych nošili/ By wyernym łkodzili. *LubPs* ee2.

»nosić swe mizerne kości« = *żyć* (1): Dokądem táił fwoich niepráwošci/ Ledwiem mógl nošić fwe mizerne košci *KochPs* 44.

e. *Zawierać w sobie (dotyczy ilości czegoś)* (6) : [urzędnicy] wywiaduią fię téż ktho ieft á fkąd/ co zá towáry ma/ wiele go kołztuią/ co łtrawił/ iefli łzkody nie popadł/ wiele łudzi okréty nošzą/ ktorým morzem przyiecháli *BielKron* 457v; Gdy fie ná kilku mieycách ładowác ma/ iáko ieft wiele w ktorým Szpichlerzu żytá: á wiele téż ktora łzkutá noši/ wiedzieć. *GostGosp* 92.

nosić ile czego (4): [Wismer] zbudował okréty wielkie/ ieden łnich nofił thyfiąc łodzi *BielKron* 339v; Kłiążę moie okréł obrony iuż rołkazał gotowác ze wšzytkim dołtátkiem ktory mógl nošić/ beczek towáru dziewięcdziefiát krom łudzi *BielKron* 449; mogliłmy go [cynamona] iefzczę wziác bákarow łto (bákar noši czterzy becški) *BielKron* 454; O w iákiéy vczciwošci oná Arká byłá/ Co mánný ónéy trochę tám w łobie nošilá? [*Hebr* 9/4] *SiebRozmyśl* K4v.

4. *Piastować, nosić na rękach, opiekować się; portare Vulg, PolAnt; gestare Mącz [kogo]* (51) : *OpecŻyw* 30v; *RejWiz* 36; Dulcia sollicitae gestabant pignora matres. Pieczołowite mátki słodkie vpominki fwe nošily/ to yełt dzieci. *Mącz* 299b; *SkarŻyw* 111; *SkarKaz* 552a.

W połączeniach szeregowych (2): Ale panna maria [...] oth naybłogołauyenłzey troycze łzwyątey yełt połzwyączzona przeth wźemy uyeky bołtwo yego wzyuoczye yey nołzycz y porodzywłzy pyáftouacz y w rąku fwych czyalo boze nołzycz pouyyacz y rołzwyacz nye tako yako kapłan poth ołobą chleba czyalo boze trzyma w rąku, ale panna maria vyerne czyalo boze pyáftouala w ołobyte dzyeczyátka *PatKaz II* 38v; *GórnDworz* M6.

W przeciwstawieniu: »nosić ... nie dbać« (1): Máłpá dwoie dzieci rodzi/ Więc iednego nienawidzi. A drugie bárzo miłue/ Závždy ie w ręku piáftuie. Więc ono ktore nošilá/ Leżąc w nocy vdušilá: A o ktore nic niedbálá/ Potym zá namilłze miálá. *BierEz* M.

W porównaniach (7): *PatKaz III* 128; Noš ie ná łonie twoim/ iáko noši piáftunká dzieciáthko [*Porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum*] *Leop Num* 11/12, *Deut* 1/31; *BibRadz Num* 11/12; Iáko tełz ná pułzczy baczyłes że cię nofil Iehowá Bog twoy/ iáko noši człowiek łyná łwego *BudBib Deut* 1/31.

Przysłowie: Więc tu rzkomo dobrą myłł ná wźem czyni łobie/ Widząc iáko iuż dziewczki łolgniá [!] mu obie/ Ze łłużąc mu dobrze go [*staruszka*] ná ręku nie nošzą/ A práwie go y s płáčzem o to pilnie prołżá/ Aby iednę czwierć roku v iedney miełzkác chciál/ A ná drugą v drugiej zafię fwe wczálly miál. *HistLan* D3; Kocham fye w twym rołkazaniu/ to wielce miłue/ To ná ręku nołżę/ ále y w ferce piáftuie. *KochPs* 181.

Zwroty: »nosić na ramionach« (2): *LubPs* A5; Dałem ia Efraímowi piáftuná/ ktory ie nošíł ná rámionách fwoich [*portavit eos brachiis suis*] *BibRadz Os* 11/3.

»na rękú (*a. ręce, a. rękach*), w rękú (*a. rękach*) nosić« = *in manibus tollere PolAnt, Vulg; complecti Modrz; accipere a. excipere a. suscipere gremio vel sinu Calag; gestare in manibus, in oculis ferre, gestare in sinu Cn* [*szyk zmienny*] (21:5): Placze dzieię wielmi w ciałnych iafllicech położoné/ matka członki zagrzéwala w pieluífki obwinioné/ na fwych go rękú nofila/ panieńfkim mlékiem kármila. *OpecŻyw* 161, 18v, 20v; komu albo anyolouy abo czlouyekouy dopuřczono yeřt tele kroc z uycle bych chczyl oblapycz czalouacz na rąku nofycz boga yako marya bo yey był namylfzy *PatKaz III* 128; napiřáno iefť/ że Angiołum fwoim przykáże o cię abycię řtrzegli/ i będą cię na rękú nořili/ biř řnác niezbił okamięń nogi twoięi. *MurzNT Luc* 4/11; *LubPs* V v; *KrowObr* 179v, 215v; *RejWiz* 26; *Leop Luc* 4/11; *HistRzym* 71v; *RejPos* 69v; *HistLan* D3; *CzechRozm* 47, 230; Azař fię z tych řłow iáwnie nieznaćzy/ iże Bog wielkie řtáranie ma o dźiatkách? ktore Chriřtus ná fwych rękú noři/ ktore modlitwą řwá Oycu niebiefkiemu záleca *ModrzBaz* 10; Auff den Armen tragen. Ná rękú nosić/ et Piáftowác *Accipere Excipere gremio vel sinu. Calag* 34b; *KochPs* 181; *SkarŻyw* 113, 114; *KochFrag* 44; *WujNT Matth* 4/6, *Luc* 4/11; *SarnStat* 121; *SiebRozmyřl* F; Nie táka to oyczyzná wářzá: mátká wam iefť/ á nie mácochą. Ná rękú was fwoich noři/ á krzywdy řadney ćierpieć nie dopuřci. *SkarKazSej* 666b.

Szeregi: »nosić albo kołysać« (1): Temu [*choremu*] řłufza chodźić w ćieple nie ná řłońcu/ rękómá nieco prácowác: iefli iefť medł/ tedy go nořić/ álbo kołyřác. *SienLek* 92.

»piastowác (*a*) nosić« [*szyk 2:1*] (3): *PatKaz III* 152v; Piáftowál á nořil [*portavit*] ćie Pan Bog twoy nieináczey/ iedno iáko zwyřł człowiek piáftowác máłucźkiego řyná fwoiego. *Leop Deut* 1/31; *GosłCast* 62.

W przen (28) : Wřlytek w mię raczy wřtępit z řtudnit zto řlodkoćij/ abych cię mogł nořit z kwiátku rożé řliczné. *OpecŻyw* 18v, 18v [2 r.]; *PatKaz III* 152v; *MurzNT Luc* 4/11; Y owřzem řtoymy mocnie przy iednoći á řpołecznoći iego [*Kořcioła bożego*]. Podpomagaymy/ rátuymy/ á nořmy gi ná rámionách fwoich *LubPs* A5, V v; *KrowObr* 179v, 215v; *RejWiz* 30; *Leop Luc* 4/11; *GórnDworz* M6; *HistRzym* 71v; *RejPos* 69v; *CzechRozm* 47, 230; *KochPs* 181; Chce Bog báránká tego/ ktorego ták mile v pierři nořif z, áby był zá nas zákloty. *SkarŻyw* 112, 113, 114; *WujNT Matth* 4/6, *Luc* 4/11; áby zgodę w Pánu Kryřtuřie mnożyli, y onę przed oczymá mieli. Bo co w rękach nořimy piáftuiąc to przed oczymá mieć káždy muři řpópoliće. *SarnStat* 121; *SiebRozmyřl* F; *GosłCast* 62 [2 r.]; Ci robaczkowe řiemřcy/ ći vbodzy poddáni/ ktorzy w tákiey řá v was w z gárdzie y v ćifku: pátrźcie iáko was nořzá/ żywią/ y vbogacią. *SkarKazSej* 677b, 666b.

5. *Być brzemienną, chodzić w ciąży; portare PolAnt, Vulg* [*w tym: kogo, co* (79)] (83) : Iozefie řynu Dáwidow/ bądz pocięřson/ a niebóy řie o marią oblubienicę moię ij twoię/ bo to tzo noři/ z ducha řwiętego iefť [*quod enim in ea natum est de Spiritu sancto est Vulg Matth* 1/20]/ bot z porodzi řyna ktoremu Iezus będźie ijmię/ to iefť zbawitziel. *OpecŻyw* 14; KRolowá niebiefká/ Wefel řie anięřká/ Alleluia. Bo ktory z řie nořit z dál Wřtál iefť/ iako powiedál. *OpecŻyw* 171v; Nie iefť řłufřno Kryřte by to ciało tu w ziemi leżało tzo ciębie nořilo. *OpecŻyw* 182, 20v, 157, 180, 182; řadne czyalo nyębyło godne bořtwo nořycz yeno czyalo maryey *PatKaz II* 82v, 42, 84v [2 r.]; *PatKaz III* 90v; A to řtąd dzieciátko bywa/ chore/ mdłe w żywocie/ iże matka nořząc: ono miała nafię iaką niemocz

łożną *FalZioł* V 17d, V 31; *GlabGad* D7v, K3; Dano nam lyfth t.m. fctorego yzełmy frofumyely t.m. bycz brzemyenv belyzmy fthego pocyelzeny mayucz the nadzyeye yfz tho czo t.m. nofłyz [...] thefz wdobrym fzdrowyu porodycz bąndzye raczela. *LibLeg* 8/132v; Krolewno niebiełka wefel fię/ kthoregoś załłużyła nośić/ modł fię za nami Bogu *KrowObr* 163v; Foetura, Nołzenie płodu/ to yeft wzfłtek ten czás którego nofzą płód. *Mącz* 133b; Niektoą po bárwie cudney á brzuchu okągłym poznác gdy Syná nośi. *SienLek* 112v; A Iozeph ná ten czás był w infzey zyemi/ á przedfię mułiał iść do miáfłtá onego Dawidowego y z żoną pánną poślubioną łobie/ ktoą iuż nośiła ono fwięte dzieciátko *RejPos* 18v; Rozumiey z iáką dopiero ochotą fłużył małżonce fwoiey/ y temu co nośiła. *SkarŻyw* 243, 112, 243, 398; Lepiey było záczytym nie być/ w twym żywoćie Mátko: ktoą nośiła w bolu y kłopoćie *GrabowSet* B; *LatHar* 481; *PudłDydo* B4.

W *połączeniach szeregowych* (4): *OpecŻyw* 181v; ale panna marya ogarnála/ y zyuotem y nofzyla dzyeuyacz myefyaczy y porodzvła boga y czlouyeka *PatKaz II* 70; *PatKaz III* 91, 91v.

W *charakterystycznych połączeniach*: *nosić bliźnięta* (2), *dziecię (dzieciátko, dziatki)* (3), *dzieweczkę (dziewkę)* (3), *płod* (3), *syna* (6); *nosić dziewięć miesięcy* (7).

Zwroty: »brzemie nośić« [szyk zmienny] (4): *OpecŻyw* 10v; A ták białeygłowie/ rofpułtnie żyć bárzo nieprzyfłtoi/ á męfzczyźnie iuż nie ták/ bo tęń dziewięć miefięcy brzemięniá nie nośi. *GórnDworz* Z7; Iednę corkę mam/ [...] pátrż co vczyńił ten Márynus/ ktoý fię zowie Chrześciáninem/ brzemie zniego nośi ná moię niewymowną żáłość. *SkarŻyw* 183; *KlonWor* 59.

»w brzuchu nośić« (1): á [osieł] czały rok w brzuchu zrzebię nofi *FalZioł* IV 4b.

»w ciele nośić« (1): abouyem oną [*Maryja*] czyfłtofzcz bołtwa wfwym przenayczyfłhzym czyele nofzyla y dała naturą fyńu bożemu *PatKaz III* 81v.

»w sobie nośić« (3): przeto gdyby ptaci tak wiele płodu mięfne⁸⁰ w łobie nofiły nie mogliby latać *GlabGad* H6v, H6v, H7.

»w żywoćie, żywoćem nośić; żywoć nośi« = *ferre utero Cn* [szyk zmienny] (26:1; 10): o dziećie moie náfłodłfe/ ktoå ia dziewiefz miefięcy w fwym żywoćie nofiła/ porodziwfłfy czyfłtym panieńłkim mlékie^m kármila *OpecŻyw* 147v; Gdyż tedy ona żywoćem fwym nofłätz cie/ ij pierfiami fwymi karmiätz cie tobie fluziła *OpecŻyw* 180v, 10v, 88; bo ona [*Maryja*] wzyuoczye nofzyla czyalo boze *PatKaz II* 44; otho myála [św. *Anna*] przyczyną uefelya yfch nofzyla w zyuoczye matką otkupyczyela wfzego [zwyatha *PatKaz II* 85, 30v, 38v, 41v, 54a [2 r.], 56v (14); *PatKaz III* 131v; *HistJóz* B4; Iełfli niewiałta wfłąpiwfłzy w brzemie: niema wielkie⁸⁰ obciężenia w łobie y we wfłitkich członkoch/ znak iełft iż fyńa w żywoćie nofi. *FalZioł* V 15; Błogołławiony żywoć ktoý cię nośił [*beatus uterus portans te*]/ i pierfi ktoýcheś pożywał *MurzNT Luc* 11/27; Izali może kiedy mátká zapomnieć ábo opuścić dzyeciáthko fwoie ktoå nośiła w żywoćie fwoim [*filiu uteri sui PolAnt Is* 49/15] *RejPos* 256, [77], 79v; *KuczbKat* 306; *KochPs* 203; Yzali krolowa fyńa Krolewfkiego porodziwfłzy/ fynowłkiey cźci iuż niema? yzali mátká poty tylko cźci godna iełft/ poki wżywoćie nośi? *SkarŻyw* 299, 290; *LatHar* 228, 326, 530; Błogołławiony żywoć ktoý cię nośił [*Beatus venter qui te portavit*]/ y pierfi ktoåś słał. *WujNT Luc* 11/27, s. 242; *SkarKaz*)(4, 579a, b.

Szeregi: »nosić i ogarnąć« [szyk 1:1] (2): y ftało fyą w boskyey radzye uyrzeczonye yfch nykt boga ogarnącz y wzyuczye nofzycz nyemoze yedno uybrana nayczyfthfcha panna *PatKaz II* 30v, 26v. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

»począć i nosić« (4): a fzywya anna ftego ufele myala yfz mathką bozą poczała y nofzyla wzyuczye fwym *PatKaz II* 80v, 28, 71; gdy fyn bozy wzyał myefzkanye wzyuczye yey ktorego gdy poczała a nofyla wfzytka była zupelnye fyą ku boskym rzeczam znyeuolyła *PatKaz III* 97. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.]

»nosić i (po)rodzić« (4): O blogoflauyony zyuoth twoy myła fzywya anno ktory nofzyl y porodzył czyftą panną Maryą *PatKaz II* 83, 54a [2 r.], 56v. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.]

W przem (2) : Thefz kofzcyol fzpyeua fzywya the a nyepokalone dzyeucythwo ktorymy czyą chwalamy mam chwalycz bo ktorego nyeba nofycz nyemogly wtym zyuoczye yegofz zamknąła *PatKaz I* 8v; Kiedy cię/ Panno święta/ w niebo prowadzili/ Iakié tam muzyki y téz tryumphy były? Bowiém ty/ Arko święta/ nie mánnęś nofiłá/ Aleś przybytkiem Bogá nawyszfzého byłá. *SiebRozmyśl* K4v.

6. Trzymać, dzierżeć (też w ręku) [co] (7) :

nosić na czym (1): A wfzakoż poważny człowiek ma thego przeftzregąc/ áby thákie krotofile nie były fzkodliwe/ [...] iáko to bywa w turniroch/ [...] iz nie ieden czáfem z záfwiązaną głową álbo nogą chodzi/ álbo rękę długo ná kithaycze nofi/ á pliem fádłem náciera. *RejZwierc* 165.

nosić w czym (1): Lacinia – Klin wfuknie ktori viawfzi w nim nieczo nofiemi: item, fałd. *Calep* 576b.

Zwrot: »nosić w rękach, w ręku« [szyk zmienny] (4:1): Theż gdy by fobie kto namazał ręcze fokiem Noftzregowym/ może nofić rofpalone żelazo przez żadnego obrażenia w rękach. *FalZioł I* 83a; Ośle/ mocą ftworzycielá twego ktorego ia wręku/ ácz niedofytoyny nofzē/ rofkázuięc ábys przyftapiwfzy wczfiwość iaką możefz wczynił Pánu fwemu. *SkarŻyw* 545; Nofił fię Pan Chriftus w rękách fwoich kiedy mowił. To iefť ciáło moię. Abowiém nofił toż ciáło w rękách fwoich. *WujNT* 180, 180 *marg.*

7. *Przynosić, dawać (o roślinach, zwierzętach)* [co] (5) : Ptafzek pierze/ miód Pczołá/ á Woł nofi rogi/ Gdy każą mufi ie dáć nędzniczek vbogi. Złoto/ frebro/ kámienie/temu to człowieku/ Wfzytko fprawił k rofkofzy ten Pan ták od wieku. *RejWiz* 50.

nosić komu (2): *KochJez* B; KRoleftwo Páńskie/ [...] drzewku podobne/ Zywić/ y cięniem chłodzić/ iefť fpofofbne; Day/ by/ gáłáki/ fzeroko wzniefione/ Tobie nofiło/ ziárny obciáżone. *GrabowSet* Q2.

Zwrot: »nosić z sobą« (1): *LatHar* 386 *cf* *W przem*.

Szereg: »rodzić albo nosić« (1): Margaritifery, seu margaritifery, Co perły rodzi álbo nofi. *Mącz* 209d.

W przem (2) : Ty też/ o RADZIWILE/ ftráchu mu z fwéy ftrony Dodaleś/ rofpufzczaiąc potężné zagony. Zagony/ które zboża oraczom nie nofzą/ Rychléy fzábłę/ y ogień/ co miáftá puftofzą. *KochJez* B; O żywy chlebie/ z fobą co nofiłz zbáwienie. *LatHar* 386.

8. *Znosić jajka (o ptakach)* [co] (2) : Iedni łą [gołębie] czo przez czały rok iaycza noszą kiedy iedno łą w cieple *FalZioł* IV 21a; (*nagł*) Polak co Niemcowi iáyca nośli. (–) POlak przyzędł do Niemcá/by Kokofz kwokáiąc/ A iż vmie iáyca nieść/ pewnie powiedáiąc. *RejFig* Dd6.

9. *Być reprezentantem kogoś lub czegoś (ideologii, religii); portare* *PolAnt*, *Vulg*; *gerere* *Modrz*; *fungi, repraesentare* *JanStat* [kogo, co] (41) : że ńudzy Kościelni ńtárác sie máią/ áby we wńyńtkich rzeczách náńzego Pána Chrińtuńá figurę y podobieńńtwo nońili. *KuczbKat* 240; KOchác ńie przodkiem możesź w dzieateczkach wćiwyh/ Ktore nońą twarz y ńtan przodkow twych poćciwyh. *RejZwierc* A4v.

nosić na czym (26): ábyńmy z náturey twey bozkiey odrodzeni będąc/ ćiebie Pána ńwego ná duńzy y ná ćiele y we wńyńtkich pońńepkách náńzyh náńńadńiác nońili *SkarKaz* 85b. Cf »nosić na sobie«.

W charakterystycznych połączeniach: nosić człowieka naturę, figurę, majestat, podobieństwo (3), *stan, twarz, wyobrażenie* (2), *życie* [czyj, czyjka].

Zwroty: »osobę [czyjka] nosić« [w tym: *na sobie* (15)] [szyk zmienny] (25): łą rzeczy lekkie/ prońne/ á hńeth człowieká ktory ońobę iáką wńęńńą ná ńobie nońi rychley zelźyc/ niź ozdobić mogą *GórńDworz* Ee2; ták iáko tu ńyńyńz o tym wńádńym ńędzniku/ ktorego thu káńdy z nas ońobę ná ńobie nońi *RejPos* 248v, 194v, 243v [2 r.]; Bo kiedy Bińkupi y Káńłani łą iákoby nieiácy tłumácze y pońłowie Boży/ [...] y nońą tegoż Pána Bogá ońobę ná źiemni *KuczbKat* 235; Abońiem iż Káńłan we Mńzy Pána Chrińtuńowę ońobę ná ńobie nońi/ przeto teź z ńtrony iego przez náńwięńńe ńłowá one/ pońwiáca Chleb y Wino *WujJud* 180; Iedzenia y pićia zbyńne źárćie/ nieprzyńńońne ńeńń człowiekowi: ále náńwięńney tym ktorzi ná ńobie ońobę wńędzu nońą [*sed in primis iis, qui personam magistratus tuentur*] *ModrzBaz* 51v; á iżby wńedźiáńł/ że moc wńtáwowáńia praw ńeńń mu od Rzeczypońńolitey daná/ y ńtáńowi ńe imieniem Rzeczypońńolitey/ ktorey ońobę ná ńobie nońi [*cuius personam gerat*]. *ModrzBaz* 101; A tu obácź/ cny czyńtelńiku/ zkęd ńię tá pokorá ku Páńu náńńemu zbáwićielowi (ktorego ońobę náńyńńy káńłan potomek Piotrá S. nońi) poczęńá *SkarJedn* 195, 12, 15; *SkarŻyw* 93 [2 r.]; *CzechEp* 263; *NiemObr* 57, 66; A ći trzy krolowie/ y kńiáńęńá ludu ńwego/ nońą ná ńobie ońobę wńzech krolow y Cefáńzow *WujNT* 9; Koncylium nońi ońobę końciońá wńyńtkiego. *WujNT* 461 *marg*, 333, 412, 461 [2 r.], *Zzzzz2v*; Páńowie Ziem náńzyh w ńáńđińch Wńecowych ońobę náńńę ná ńobie nońą [*personam nostram repraesentant* *JanStat* 505] *SarnStat* 748.

»nosić na sobie« [szyk zmienny] (25): ku czemu przydano iemu [*biskupowi przemyskiemu*] dwánańńie drugich Bińkupow/ mięńdy ktorzymi on Pryńcypáńem ńeńń/ ktory ná ten czás wńyńtkę zacnoń Krolá Pońńkiego y Krolęńńwá iego ná ńobie nońi ná ńinieńńym ńwięńńym zborze Trydeńńńkim. *OrzRozm* S; ázálń obraz choćia martwy/ podobieńńńwá rzeczy żywey ná ńobie nie nońi? *WujJud* 48; NOńińł zdáńńá ten to dom wńze ná ńobie ńławy/ Pokázuiác po ńobie iż ńeńń ńtan potźciwy. *WierKróc* Av; Poniewáńł tedy Chreńńćiáńńcy małńonkowie/ nońą ná ńobie wyobrańenie Pána Chrińtuńá y Końciońá iego/ tedy má káńdy mąź chutliwie ńie o to ńtárác/ iákoby dobrze żońę ńwá rząńńił *KarnNap* F4; *CzechEp* 213; *WujNT przedm* 15; *SarnStat* 22, 43; *SiebRozmyśń* 12; Aby on [*Chrystus*] w náń żyńł/ y my w nim wńzczepieni y w iego náńurę ząńńráwieni/ żywoń iego ná ńobie nońili. *SkarKaz* 84b. Cf »osobę nosić«.

»urząd nosić« (4): OBráńenie Máieńńatatu Królewńkińego/ [...] nieńńcemy áby miáńo ńńđińey mieńńce/ áńi ná ńńńe ońoby (choć ná ńobie wńęńdy Rzeczypońńolitey nońą [*publicas personas gerentes* *JanStat*

23)) wyciągane SarnStat 22 [idem 43]; ale iefli przez którégokolwiek zły vczynek/ ábo mężobóyftwo/ w tákowych oľobách/ którzy mimo oľobę nálfę/ ábo Rádną / ábo inné doľtoienftwo y mieyľce/ ábo vrzád Rzeczypoľpolitáy noľzą [vel senatoria vel aliqua publica dignitate, loco, officio fungerentur JanStat 23]/ będzie vczynione SarnStat 22 [idem 43] 43 [2 r.].

Szereg: »znaczyć i nosić« (1): A ták oná widoma pozvırzchnia oľobá chlebá/ iefći Sákrámentem álbo znákíem dwu rzeczy/ ábowiem znáczy y nośi ná ľobie podobienftwo/ ták prawdziwego Ciáľá Kriľtuľowego/ iáko y duchownego/ to iefť iedności Kośćioľá iego. WujJud 257v.

10. Wypeľniać powinności, speľniać funkcję, sprawować wľadzę, piastować urzád; gerere, sustinere Modrz; obire JanStat [co] (41) : A ták ten ľwoy vbogi ľtan Ták rad noľfę iáko y pan RejRozpr E3; WujNT 753 [2 r.].

nosić czym (2): LatHar 389; Ktory [Chryftus] będac iáľnościá chwaľy/ y wyrażonym obrázem iľtności iego/ á noľżac wľzytko ľłowem mocy ľwey (marg) rzádcac słowem mocnym ľwoim. Hebr. (-) ľpráwiwľzy oczyścienie grzechow siedzi ná práwicy máieľtatu ná wyľokościách WujNT Hebr 1/3.

W poľczeniu szeregowym (1): Nie tylko Syn Boży świat y wieki ľtworzył: ále y wľzytko ľtworzenie/ nośi/ trzyma/ rzádzi y ľpráwuie: á to bez żadney prace/ ľámą woľá ábo roľkazániem WujNT 753.

Zwroty: »nosić ná głowie« (1): Sľufźnie tedy cźelnieyľzym oľobam/ ktorzi ták wielkie rzeczy ná ľwey głowie noľżá [qui tantam rerum sustinent molem]/ bywa roľkazano ModrzBaz 26.

»nosić ná swej osobie« (1): Ktory poľtác y vrzád dzieľności y ľpráwy/ Iáko potomek onych Chodkiewiczow práwy. [...] Nośi ná ľwey oľobie: będac Senatorem/ Y wľzelákich cnot/ innym przykľádem y wzorem. KolakCath B2.

»ná sobie nosić« [szyk zmienny] (33): LubPs Z2; A Gdzieby w ktorým Mieyľcie wıęcey Sľug Woytowľkich byľo/ s ktorých by byľ ieden ľtárfzy/ á zacnieyľze poľľugi ná ľobie nośiľ/ tedy przyľyęgá iego ma być táká. GroicPorz g3v; RejPos 43v; Namieľtnik Piotrow tenże vrzád co y Piotr ná ľobie nośi WujJud 124v marg; tedyć ten Káplán vrzád Chriľtuľow ná ľobie nośi/ ktorzy tego co Chriľtus vczyniľ náśľáduie: to iefť ktorzy Páná Chriľtuľá/ iáko y on śiebie ofiárowaľ/ takieź ofiáruie. WujJud 245, 124v, 126; A przeto gánimy y odrzucamy precź Nowokrzczęńce/ ktorzy iáko niechcá áby ludźie wierni á Chrześćiáńscy ná Vrzędziech byli/ y przeľożeńftwo ná ľobie nośili WujJudConf 214v; RejPosRozpr c3v; Abowiem Dawid będac źiemľkim kroľem [!]/ byľ teź záráz kroľá duchowne^{go} y kroľeľtwá iego wizerunkiem. Tákże niektorym ľpoľobem y dwoiákie ná ľobie kroľeľtwo nośiľ/ y dwoiákie z ľiebie potomftwo wypuściľ. CzechRozm 156, 180 [2 r.], 181 [2 r.], 249v [2 r.], 250v, *4v, **5v; náuczywľzy śię wielem przykľádom/ iż lepiej dáľeko áby ieden náywyźľżá wľadzá ná ľobie nośiľ [ut unus supremum gerat potestatem]/ niźľiby śię wiele ich z rowney wľadze wefeliľo ModrzBaz 25; Abowiem gdy kto ľam ieden wľzyťtkie ľpráwy ná ľobie nośi [unus aliquis causas sustinet omnes]/ tedy y ľam znolźeniu ták wiela brzemion nie práwie doľyc uczynić moźe/ y ľpráwy leniwiey idá ModrzBaz 25v, 20v, 24, 40v, 46, 50 (10); gdyź vrzád Apoľtolľki/ ktorzy Piotr ná ľobie nośiľ/ w wielu rzeczách (iákoľmy iuź ľlyźeli) od vrzędu Biľkupiego zacnieyľzy iefť. NiemObr 50, 36; KolakCath C2; SarnStat 562.

»nosić urzád« = personam publicam gerere, dignitatem a. munus sustinere Modrz; officium obire JanStat [szyk zmienny] (19): o Kryľtuľie Pánie/ iáki być miaľ/ tho iefť/ Bog y cźłowiek/ á iż teź ná

łobie miał nosić urząd królewnki/ y urząd kápłaná wiecznego. *LubPs* Z2; *WujJud* 124v [2 r.], 245; *RejPosRozpr* c3v; Iesli wierni wczniowie Chrístułowu urząd świetcki ná łobie nościć mogą. *CzechRozm* 249v *marg*, 180v, 249v, 250v, *4v, **5v; *ModrzBaz* 20v, 24, 46, 132v; Acz to bywa/ iż między tymi/ ktorzy iednáki urząd ná łobie noszą/ niektorzy między nimi z łrony ołobliwych dárow / zacnieyłzými łą *NiemObr* 36, 50; *KołakCath* B2; *SarnStat* 562.

11. Zezwalać na coś; w przen (1) : Czwartý łtopień [*placenia długu*] iest/ iż dlužnik wierzycielowi od Sędzięgo w moc bywa podan wedle Práwá/ ále tego zwyczaj nie niesye/ áni nościć ma/ (*marg*) Więzenie Perfony. (-) dla tego iż też wedle práwá żadnemu łye niegodzi mieć ołobliwego więzienia ná dlužniká *GroicPorz* dd.

12. Postępować w jakiś sposób (3) :

Fraza: »jako dziś noszą« = *jaki jest obecnie zwyczaj* (2): potrzebá tákyego náuczycyela/ kthoryby łie vmyał przyłtołowác/ á dıcipulá łwego ku temu wyesc yáko dzis nołłá/ tho yełt/ poćciwych obyczáyow á teráznyeyłłych ma mu dodáwác/ wczyc go yákoby łie myał z ołobná ku káždemu myec/ thák łlowy yáko czapką á wklonem. *GliczKsiąż* L8; że łie godzi y potrzebá tego/ áby náuczycyelow á ludzjom wczonym łłuffná á powinowáta cześć byłá wyrządzoná od káždego oycá [...] Nye thák yáko dzis nołłá áłbo zwykli połpolicye v nas czynic/ wyele yełt tákowych oycow/ ktorzy nic nie wyrozumyáwłly co tho yełt náuczycyel ná thákowe łie tągáya/ onym grożą *GliczKsiąż* N7v.

Szereg: »tak nosić, tak trzymać« (1): Ale dzis nye ták nołłá/ nye ták trzymáya/ nye tylko iż łámi rodzicowye by pánowye łie łłerzą/ ále też y timıłz piorkámi łyny łwe obtykáya *GliczKsiąż* F2v.

13. Przeżywać, odczuwać, doświadczać [co] (2) :

Zwrot: »na sobie nosić« (2): Iż Stefan vmieráiąc/ á iákoby iuż w záchwyceniu nieiákim będąc/ á ná Chrıstulá iuż oczywiście pátrząc/ to mowił. Co zás trudno mowic ma ten/ kthoryby tego ná łobie nie nołł co Steffan nołł. Potym dlá tego/ że oprocz tey przedniey przyczyny/ ták rozumieią y to twierdzą: iż Steffan nie wzywál Iezulá/ ále BOgá Oycá łámege *CzechRozm* 198.

14. Wynosić, obejmować, zawierać (1) : czytaiąc wpamięć łobie bierzác píma, dzieie, y też mądre nauki takowych przodkow náłzych kthorem wıłłzey namienił, ktorzy łnadz dłužey żywiącz niłzi wiek tich czałow nołi, y więcey rzeczy doznawaiąc, dołtatecznieyłłą nam dáć mogą radę kułprawie žiwota náłżego, y też dobrich obyczáiow, á tak nie włtápiemy. *BielŻywGlab nlb* 15.

15. Chodzić, stąpać (o koniu) (4) :

Zwrot: »ciężko nosić« = *cecha chodu końskiego przejawiająca się tym, że jeździec w czasie jazdy odczuwa mocne wstrząsy* (4): Equus succussarius. Ein hertrrabis pferd Kon który cyęłko noły. *Murm* 38; *BartBydg* 153; Succutio, Podbiyam / Podłłukam/ Podtrącam/ Włtrząłam yáko konie czinią kłóre ciełżko [!] nołłą. *Mącz* 339c; Koń który ma głęboke oczy/ wielkie lice á krotką łzyię/ twárdo w wzdźie chodzi/ á ciełżko nołi. *SienLek* 187v.

16. Ubierać kogoś, stroić kogoś; vestire Modrz [kogo] (9) : żeby dzyeci łwe [*rodzice*] ták nosili/ byorác przykład á wzor z inłlych rzeczy łtworzonych/ ktore dołic máya y przełstawaią ná yednym odzycenyu y vbyerze. *GliczKsiąż* F, E7; A więc ty ták będąiełz mnimał/ żeby łię tylko tego łynowi twemu trzebá wczyc/ [...] ktoremiby łpołoby bogáctwá zbierál/ dom łwoy świetny wczynił/ ogrody dobrze zárobil/ łprzęt domowy ábo ryłżtunek ozdoby miał/ łługi łtroynie nołł *ModrzBaz* 15.

nosić w czym (6): Ktory Tellus yáko to rozumycé możem/ tych dzyeći fwyh/ ktore Solon teź w rzecz fwoyę wtrącił/ nye nosił w drogim á kosztownym odzyenyu *GliczKsiąż* F2, E7v; Semiramis Ninułowá żoná bacząc wiek młody lyná fwoiego/ áby on w czym nie pochybił/ wzyąwszy ná fię odzyenie iego tajemnie/ Íprawowála kroleftwo/ á lyná w fwoim vbiorze nośilá miáfto fiebie *BielKron* 10; ten [*Chiron*] go [*Achillesa*] nośil w pánieńfkim odzyeniu/ y dał go zá pánnę krolowi Likomedowi/ mowiąc go byc fioftrą Achillełowá *BielKron* 50, 171v; A teź to nędzá nie Pan/ co w fuknie y w liście Sługi nośi: wiec záfwe y Kuny y Rysie Ná powfzednie pod iedwab kupuie/ ták przednim Ofobom/ iáko infzym pachołkom poślednim. *KlonWor* 56.

Szereg: »nosić a kosztownie przybierać« (1): nye przyftoi [*rodzicom*] záprawdę onym fie wthákycie bárwy drogye wdawác/ álbo odzyenya tákycygo yedwabnego nábywác/ w ktorymby fyny fwe nosili/ á kosztownye ony przybyerali. *GliczKsiąż* E7v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (w przekładzie z łaciny lub greki 1.Cor 15/49) (3)* : Ktore mieyfca Márcion ták zepfował/ iáko Tertullian świádczy/ że miáfto tego fłowká Nośmy/ po Graecku φορέσωμεν vczynił/ Będziem nośić / (φορέσωμεν, iedną tylko literę odmieniwszy. *WujNT przedm* 14; Ktorą fkazę/ y teraz Graeckie exemplarze máią; iáko y íam Erálmus przełożył/ *Gestabimus*, Nośić będziemy. *WujNT przedm* 14.

Synonimy. **1.** dźwigać; **f.** brać, dostawać; **3.** mieć, trzymać; **b.** ubierać się; **4.** opiekować się, piastować; **6.** dzierżać, trzymać; **7.** dawać; **9.**, **10.** mieć; **15.** chodzić, stąpać; **16.** stroić.

Formacje współrdzenne cf NIEŚĆ.

Cf **BOGONOŚNY**, **BRZUCHONOS**, **DŁUGONOŚNY**, **LEKKONOS**, **ŁUKONOS**, **MIECHONOS**, **NIEBONOŚNY**, **NOSZĄCY**, **NOSZENIE**, **NOSZONY**, **SIEKIERONOS**, **TRUDNONOSZY**, **WIELONOŚNY**, **[ZIARNONOŚNY]**, **ŻELAZONOŚNY**